Akbaba

Elektrik kesilmesi yüzünden vatandaş zor durumda kalıyor. — Gazeteler — — At bir cilâ, parlasın!

yıl sonunda
bir defada:

15
milyon lira

YAPI ve KREDİ BANKASI

Daima en iyi hizmet

(Reklâm Moran: 2450 — 176)

AKBABA

Yıl: 51 Cilt: 25 Sayı: 48 * Kurucusu: Yusuf Ziya ORTAÇ * 14 Kasım 1973 * Fiyatı: 150 Krş.

ARSLAN İSEK...

HAKARET ve iltifat taban tabana karşıt kavramlardır. Ama bazı kişilerin yaşantılarında o iki kavram sık sık karışır birbirine. Ya da karışmış görünür.

Öyleleri kompleks denilen yetersizlik duyguları yüzünden başkalarının kendilerine karşı davranışlarını ölçüsüz bir titizlikle kollayan kişilerdir. En yaygın belirtisi aşırı alınganlık olan o türlü kompleks sahibi kimselere «arslan» deseniz «Vay ben hayvan mıyım?» diye ayağa kalkarlar.

Ama aynı kompleksin ters yöndeki bir belirtisi de durmadan iltifat aranmaktır. Öyle ki, hep o ihtiyaçla kıvranan kişilerin zaman zaman bakaretleri iltifat sandıkları bile olur.

Biri evinize gelip dese ki:

— Aferin! Bakıyorum temizlik öğrenmişsiniz, edebe gelmişsiniz, adam olacağa benziyorsunuz...

Bu lâfı iltifat sayıp sevinir misiniz? Yoksa «Önce sen edep öğren» diyerek kapıyı mı gösterirsiniz herife?

Her halde ikincisini yaparsınız. Ancak kişisel bakımdan az çok dengeli olan biz Türkler ulusal onurumuz konusunda nedense büyük tutarsızlıklar içinde bocalar dururuz.

Yabancı basında başı fesli bir Türk resmi yayınlanmayagörsün... Ya da yabancı filmciler yurdumuzun bakımsız bir görüntüsünü çekmeye. görsünler...

Basınımız hemen celâllenir. Onun da etkisiyle «Bunlar bizi ne sanıyorlar?» diye yerimizden fırlarız hep birden.

Sonra hakkımızda o türlü bilgisizlik ve ölçüsüzlüklerle kıyaslanamıyacak kadar ciddî bir saygısızlık yapılır. Aynı basınımızın bunu iltifat saydığını görür, yersiz ve tuhaf bir sevince kapılırız.

Geçenlerde durumumuzu kolaçan etmek için yurdumuza gelen bir Holanda milletvekili ile ilgili olarak en büyük gazetelerimiz şöyle haberleri başsayfalarında yayınladılar:

«Dankert Türkiye'de parlamentolu demokrasiyi koruduğu için Demirel'e, insan haklarını ve özgürlükleri geliştirdiği için de Ecevit'e teşekkür etti.»

Bizim bildiğimiz, teşekkür, kişilerin kendilerine edilmiş iyilikler için dile getirilen bir karşılıktır. Holanda milletvekili acaba kendini demokrasinin, özgürlüklerin ve insan haklarının sahibi ya da temsilcisi mi sayıyor ki o yöndeki hizmetler için iki Türk liderine teşekkür etmeyi gerekli görüyor? Basınımızın ciddî geçinen kanadı bile bütün toplumsal onur nimetlerini ancak dışarıdan ithal edilebilecek özellikler gibi mi görüyor ki yabancı parlamenterin demecini baştacı ediyor? Kamuoyumuz dışarıya karşı ne biçim bir kompleksin altında eziliyor ki basının o tutumuna hiçbir tepki göstermiyor?

Oysa halkımız hiç de öyle yetersizlik duyguları içinde bunalmakta değil. Türk toplumunun bünyesindeki dengeli güvenin belirtileri her yerde göze çarpmakta.

Bu belirtilerin çarpıcı bir örneği son seçimde görüldü.

Kasım Gülek parlamentolu Türk demokrasisine kendi renkli üslûbu içinde gerçek hizmetlerde bulunmuş bir politikacımızdır. Çetin yıllarda çeşitli güçlüklere göğüs gererek ve şakaya gelmeyecek tehlikeleri göze alarak yollara düşmüş, yurdumuzda politik özgürlükleri yerleştirmek için canla başla çalışmıştır.

Sayın Gülek son seçime İstanbul'da bağımsız aday olarak katıldı. Özel olanaklarını seferber ederek basında hatırı sayılır bir propaganda kampanyası yürüttü.

Eğer bu yayımlarda halkımıza eski hizmetlerini hatırlatsaydı ve sokaktaki adama yaklaşabilme konusundaki ünlü ustalığından yararlanmayı deneseydi, seçimi kazanmasa bile küçümsenemiyecek bir oy sayısı toplardı herhalde.

Ama sayın Gülek nedense kampanyasında başlıca dayanak diye yabancı devlet adamları ve politikacılarıyla ahbaplığını ön plâna çıkardı. Gazetelerimizde her gün o ahbaplıkların belirtileri «Kasım Gülek falan ülkenin Başbakanı ile», «Kasım Gülek filân memleketin feşmekân senatörü ile» diye resim altları yayımlanarak sergilendi.

Sonuç?

Topu topu bin kadar oy alabildi Gülek!

Oysa pek sevimli bir zat olan ünlü politikacımızın özel dostları bile o sayının kat kat üstündedir. Demek ki kendisine dostlarının ancak bir bölümü oy vermiş, halkımız ise onu hiç desteklememiş...

Artık yaşantısının ilk yüzyılının ikinci yarısına giren Türkiye Cumhuriyeti halkından da öyle bir olgunluk beklenir zaten.

Ulusal komplekslerden sıyrılmakta olduğumuza, yabancılarla yakınlığı halkla kaynaşmaktan daha önemli saymanın bundan sonra Türkiye'mizde iyi sonuç vermeyeceğine inanıyoruz.

Sevinerek...

AKBABA

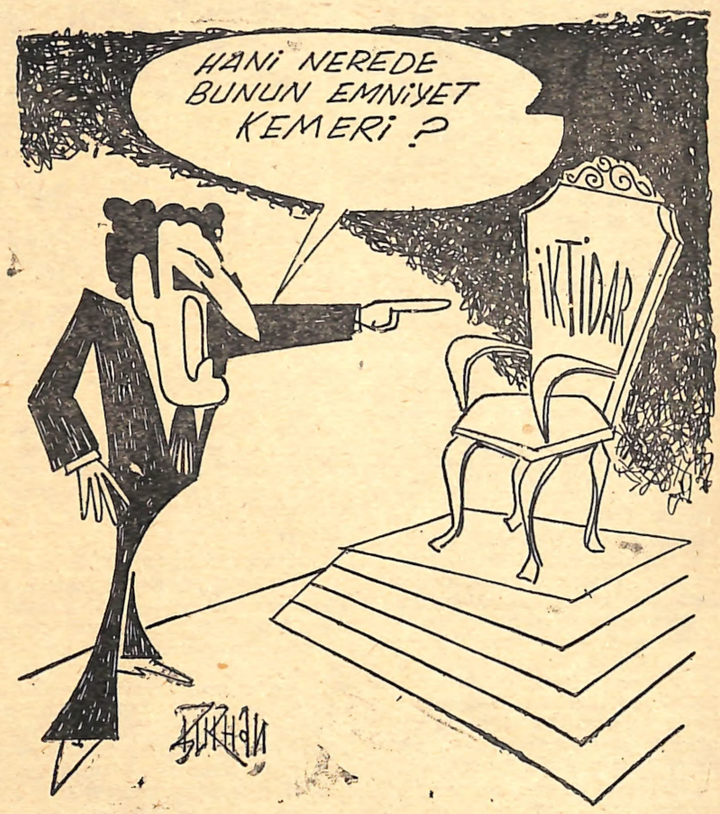

— Emniyet kemeri takma mecburiyeti başladı. —

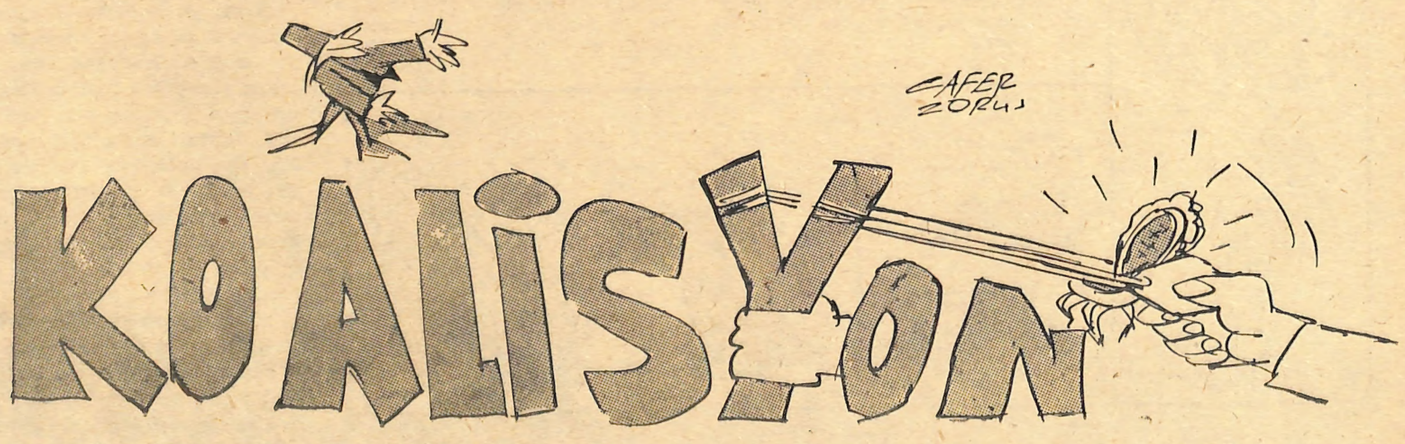

Yazısız

İğneli Fiçi

Aziz Nesin

BEŞİNCİ karım mı? Doğrusu, mükemmel bir kadındı, çok anlayışlı bir evkadını... Renk renk, biçim biçim, öyle bir sofra kurardı, sanat eseri bir tablo gibi... Eline, ayağına çabuk mu çabuk, hamarat mı hamarat... Dikiş, nakış, her iş onda, birinci sınıf terziydi. Üstelik öyle de tutumluydu ki, bekârlığımda tek başıma harcadığım paranın daha azıyla ikimiz gül gibi geçinip gidiyorduk.

Evet, biliyorum, bütün özelliği yalnız evkadınlığı olan bir eşle yaşamak zordur. Ama yalnız bir evkadını değil, hem de aydın bir kadındı. O bir toplulukta, bir toplantıda konuşurken övünçle göğsüm kabarırdı.

İçinizden geçeni anlıyorum; kimbilir ne kaknemdi diye düşünüyorsunuz. Yanılıyorsunuz. Güzeldi. Hayır, ihanet de etmedi; bana, yuvasına çok bağlıydı. Böyleyken ondan neden mi ayrıldım? Bunu anlamanız için, size önce onunla nasıl evlendiğimizi anlatmalıyım.

Akşam yemeğine bir arkadaşımın evine çağrılıydım. Ben eve gittiğimde, salon, benden önce gelmiş konuklarla doluydu. Tanış olduklarımla selâmlaştım, olmadıklarımla tanıştırıldım. Nedense hava çok resmî ve soğuktu. Bakışarımla oturacak bir yer aradım. Bir köşedeki boş koltuğa oturdum. Oturmamla havaya sıçramam bir oldu, canımın acısından öyle sıçramışım ki, nerdeyse başım tavana çarpacaktı.

— Bu şaka değil, namussuzluk! diye bağırdım.

Ne olduğunu anlamayan konuklar, benim böyle bağırmam üzerine ilkin donup kaldılar; ama ben acıdan suratımı buruşturarak elimi arkama atıp da, kaba etime ta kemiğime kadar batmış olan iğneyi çıkarmaya çalışırken, kendilerini tutamayıp kahkahayı bastılar. O ağır hava, kahkahalarla gevşeyip yumuşamıştı ama ben de acıdan ölüm terleri döküyordum.

— Ben burda canımla uğraşıyorum, siz karşıma geçmiş gülüyorsunuz! diye bağırdım.

Ama bu kızgınlığım, onları daha çok güldürmekten başka bişeye yaramadı.

O sırada melek yüzlü bir genç kız bana sokulup, utangaç, titrek bir sesle:

— Çok affedersiniz, suç benim... diye fısıldadı.

Ne demek istediğini anlayamamıştım ama, bu kadar güzel bir kız suçlu olamazdı.

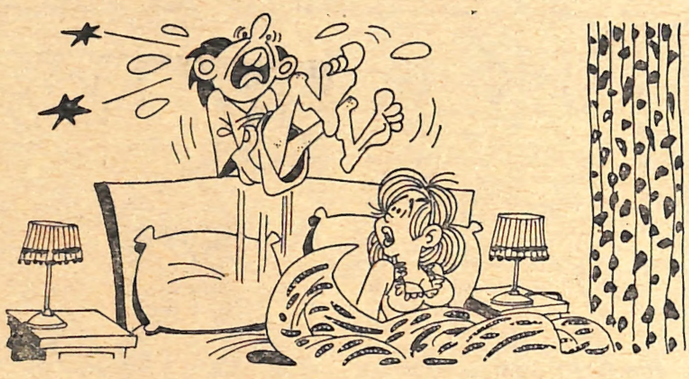

— İçeriki odaya buyrun da çıkarayım... dedi.

Canımı dişime takıp, bir elim iğnenin battığı yerde, topallaya topallaya kendimi kızın gösterdiği odaya atmaya çalışırken, konuklar hâlâ gülüyorlardı.

O güzel kız:

— Lûtfen şuraya uzanın! dedi.

Geniş divana, yüzükoyun uzandım. Hiçbir şey yapamıyor, yalnız acıdan inliyorum. Herşeyi o kendi eliyle yaptı. Önce pantalonumun kemerini çözdü. Sonra pantalonumu ayağımdan sıyırdı. Acıdan utanacak durumda değildim; kendimi onun ellerine bırakmıştım. İğnenin battığı yeri bulamadığından, beni biraz daha soymak zorunda kaldı. Sonra kabamdaki iğnenin çıkmasıyla:

— Ooh, dünya varmış! diye geniş bir soluk aldım.

— Nasıl çıkarabildiniz? diye sordum.

— Dikiş iğnesiydi, dedi, iplik de geçirmiştim... İpliğinden çekince, kolayca çıktı.

Doğrusu, bana kendisini yutturmaya çalışmıyor, her şeyi bütün içtenliğiyle anlatıyordu. İnsana batan dikiş iğnesini çıkarmak, her zaman böyle kolay olmazmış. Çünkü dikiş iğnesi bir battı mı, insanın bedeni içinde, canlıymış gibi kayar gider, boyuna gezermiş. Annesinin içinde iki, babasının içinde de dolaşıp duran bir dikiş iğnesi varmış. Bu kazalardan sonra, çok tedbirli davranıyor, deliğinden iplik geçirilmemiş dikiş iğnelerini oraya buraya bırakmıyormuş. Çünkü, iplik geçirilmiş iğneyi çıkarmak kolay oluyormuş.

Kız bana bütün içtenliğiyle bunları anlattı da, ben yine aymadım. Boşuna mı, aşkın gözü kördür, demişler.

O odada ne kadar zaman kaldığımızı bilemiyorum. Yalnız şunu açıklarsam, herşeyi anlamış olursunuz; odadan çıkınca salondakilere, nişanlandığımızı ilân ettik.

Kısa süre sonra da evlendik. Balayı geçirecek paramız olmadığından, bir güzel otelde üç bal günü geçirmeye karar verdik.

Bilmem, o olayı nasıl anlatsam, —çok affedersiniz— otelde daha ilk yatağa girdiğimiz geceydi. Birden odamın kapısı dışardan şiddetle vurulmaya başlanmıştı. Çünkü ben, yatakta kalçama batan iğnenin acısıyla avazım çıktığı kadar öyle bir bağırmıştım ki, bir cinayet işlendiğini sanan otel görevlileri de odamızın kapısına yığılmışlardı. Evet, başıma gelen gerçekten bir felâketti. Düşünebiliyor musunuz; uzun zaman yutkuna yutkuna hep o kavuşma gecesini bekliyorsunuz. Soyunup yatağa giriyorsunuz. Sevgili eşiniz, incecik geceliğiyle koynunuza giriyor. Büyük bir coşkuyla eşinize sarılır sarılmaz, bu kez kaba etinizden değil, canevinizden yaralanıyorsunuz. Haaarrrt diye bir iğne giriyor, hayır saplanıyor, hem de göğsünüze, hem de kafes kemiğinize kadar... Kapımıza biriken otel görevlilerini, bağırışımın ilk evlilik gecesinin şakası olduğuna pek zorlukla inandırıp, ordan savdık.

O üç bal günü, bana zehir olmuştu. Çünkü, her ne zaman, karımın her neresine elimi atsam, ille de elime iğne batıyordu. Karımın en olmadık, en inanılmaz yerlerinde bile iğne vardı. Ben artık onu, sarıp sarmalamak şöyle dursun, ellemeye bile korkuyordum. İğnelerin, ellerime batmasına çoktan razıydım, ama daha başka yerlerime iğnelerin batması çok daha acılı oluyordu.

Otelden evimize dönmüştük.

Yeni evimizden işime ilk gideceğim sabah, kapıdan çıkarken, belki yemeklik bişeyler ister diye:

— Akşama ne getireyim? diye sordum.

O, hiç duraksamadan:

— İki-üç kutu toplu iğneyle bir-iki paket de dikiş iğnesi al... dedi.

Ertesi sabah işime giderken de, dikiş makinesi iğnesi, daha ertesi sabah da başlı iğne istedi. İşime beni uğurlarken, iğne ısmarlamadığı sabah pek seyrekti. Yorgan iğnesi, çuvaldız, dikiş iğnesi, dikiş makinesi iğnesi, pikap iğnesi, başlı iğne, toplu iğne, çengelli iğne, yaka iğnesi, başları renkli iğne, süs iğnesi, daha bilinen bilinmeyen her tür iğnenin her numarasından isterdi. Kimi sabahlar, unuturum da yanlış iğne alırım diye, kapıdan çıkarken elime bir yazılı kâğıt tutuşturuyordu: Bir kutu küçük toplu iğne, bir enjektör iğnesi, bir paket de orta boy dikiş iğnesi...

Bir sabah yine:

— Evde hiç iğne kalmadı... diye bana iğne ısmarlayınca:

— Kuzum, bu kadar iğneyi ne yapıyorsun? diye sordum.

Bu soruma pek şaşmış göründü:

— Ayol, iğne bu, iğne ne yapılır... İğne bir evin en önemli ihtiyacı.

Sonra da bana çıkışmaya başladı:

— Sen bu ev salt senin getirdiğin iğnelerle mi oluyor sanıyorsun! Ben almasam, senin getirdiklerin yetişir mi hiç.

Doğru, yetişmezdi; evin iğne ihtiyacı hiç bitmiyordu. Bir pazar günü evdeydim. Koltuğumda oturmuş gazete okuyordum. Karım da karşımda dikiş dikiyordu. Bir ara başımı kaldırıp karıma bakınca, dehşete düştüm; çünkü karım, avucuna doldurduğu bir avuç iğneyi ağzına atmıştı. Zaman zaman gazetelerde, ameliyatla midesinden iğneler, çiviler, anahtarlar, çatal, kaşık çıkarılan insanlara değgin haberler okurdum. Demek, karım da onlar gibi, iğne yutan bir ruh hastasıydı. Kendisine baktığımı görmeyen karım, bir avuç daha iğne alıp ağzına attı. İğneleri nasıl yutacak diye merakla ona bakıyordum, o güzel boynundan iğneler nasıl geçecekti. Ama karım, ağzındaki iğneleri yutmadı. Ağzından teker teker iğneleri çıkarıp, elinde diktiği kumaşa sokuyordu. Demek, ağzını iğne kutusu olarak kullanıyordu.

Bikaç evli arkadaşıma bu olanları anlatınca, onlardan çoğunun da başında aynı dert olduğunu, ama aile sırrıdır diye kimselere açamadıklarını öğrendim. Onların karıları da, benim karım gibi, düğme yerine, kopça yerine, fermuar, lâstik, kemer, çengel, askı, zımba, zamk, bağ, kola, her türlü yapıştırıcı yerine, raptiye yerine ve daha daha nelerin yerine hep iğne kullanıyorlarmış. Demek, iğneden canı yanan koca yalnız ben değildim. Bir arkadaşım, on yıldan daha uzun zamandanberi karısına bikez bile sarılamadığını, çünkü ne zaman yüreklenip böyle bir sevgi gösterisini göze almaya kalkışsa, bikaç yerine birden iğneler saplanıp ah vahla yere yıkılır, epey de kan kaybedermiş.

Bir arkadaşım da iğne korkusundan yıllardır karısının koynuna giremediğini söyledi.

Karım, yalnız kendi elbiselerine, çamaşırlarına değil, benimkilerine de, her düğme koptukça, kopan düğmenin yerine iğne koyuyordu. Ceketin düğmesi kopsa, onu bile dikmez, düğmeyi üstten iğneyle ceketin kumaşına tuttururdu. Donumun lâstiği bozulmaya, gevşemeye görsün, hemen bir çengelli iğneyle, donumun belini daraltırdı. Kendi iç çamaşırları da böyleydi; donunda, kombinezonunda, jartiyerinde, sutyeninde, korsesinde, her şeyinde, çengelli çengelsiz, toplu topsuz, başlı başsız, delikli deliksiz, her türlü iğne vardı. Bana öyle geliyor ki, karım, salt iğneleri kullanabilmek için, özellikle düğmelerini, lâstiklerini

Yazısız

koparıyor, fermuarını söküyordu. O iki güzel göğsünü örten elbisesi, iğne yastığı gibiydi.

Her yanım delik deşik olmuştu. Eve gelince, daha kapıdan girer girmez, beni bir iğne korkusu alırdı. Ayaklarıma iğne batmasın diye o kadar dikkat ettiğim halde yine de batardı; çünkü terliklerimin içi bile iğne doluydu. Giymeden önce silkelediğim terliğimin içinden bidolu iğne dökülürdü. Elimi attığım yerde iğne, ayağımı attığım yerde iğne, oturduğum yerde iğne, yattığım yerde iğne... Yemek tabağında iğne olur mu yahu, size yalan bana gerçek, çorba tasında, yemek tabağında iğne bulunur, yemeklerden iğne çıkardı. Karım yürürken, üstünden başından yerlere iğneler dökülürdü.

Başınıza gelmemişse abartıyorum sanırsınız.

Bizim eve hemen hemen hiç konuk gelmezdi. Kırk yılın başında, bilmediğinden yada yanılıp birileri gelse evimize, iğne batmadık yerleri kalmazdı.

Evi nasıl mı temizlerdi? Karımın U biçiminde koca bir mıknatısı vardı. Evin içinde her yerde bu mıknatısı gezdirir, yerlerden, ordan burdan salkım salkım iğne toplardı. Toplamak neye yarar, yeniden dağıttıktan sonra...

Bir gece yarısıydı, midemde dayanılmaz ağrılarla kıvranmaya başladım. Sabahleyin, cankurtaran arabasıyla hastaneye kaldırıldım. Röntgen muayenesinde, midemin iğne dolu olduğu anlaşıldı; yalnız midemde değil, başka yerlerimde de iğneler varmış. Bu iğneleri ben yutmuşmuydum, yoksa orama burama batan iğneler mi içime işlemişti, artık orasını bilemiyorum. Hekimlerin ameliyat edilmeme karar verdikleri gün, sevgili karım da hastaneye ziyaretime gelmişti. Üzerime eğilerek:

— Bir yavrumuz olacak sevgilim... dedi.

Ben birden öyle bir ah diye bağırmışım ki, hemşireler koşup geldiler. Feryadım, baba olmanın sevincinden değil, üzerime eğilince karımın göğsündeki iğnelerin suratıma batmasındandı.

Karım doğursa doğursa, çocuk değil, belki bir iğne yastığı doğurabilirdi. Ama onu da doğuramadı. Neden doğuramadığı bitürlü anlaşılamadı.

Bana kalırsa, çocuk, içindeki iğnelerle karımın bir yerine takılıp kalmıştır. Çocuğu doğuramayınca karımın ameliyat edilmesi gerekti. Sonucu bilemiyorum. Çünkü, boşanmıştık. Aradan yıllar geçti, ama hâlâ içimde bir sızı var; bu sızı karımı çok sevdiğimden mi, yoksa hâlâ aradabir, bir yerimden çıkan, öksürürken, yada hapşırırken ağzımdan fırlayan iğnelerin acısından mı, bunu bilemiyorum.

Aziz NESİN

— Piyasada tuz stoku yapanlar var. —

— Nasıul... Ben sana tuz stokçusudur demedim mi?...

Kapıcı - Fabrikatör

Büyük kentin birinde, vaktiyle bir Bey varmış,
Koca apartmanlarda, villâlarda yaşarmış...

Bir gün, yeni bir karar vermiş kendi kendine,
«Okur - yazar olmayan, giremez hizmetime...»

Kiracılardan tutun, aşçıya, hizmetçiye,
Herkesi mecbur tutmuş diploma göstermeye...

Okumayı bilmeyen atılmış görevinden,
Bunlardan birisi de kapıcıbaşı Âdem.

Oysa Âdem Efendi, hem çalışkan hem zekî,
Her işi çeviriyor, okumamış ne var ki...

Bunca emekten sonra, zor kelime «ayrılık»
Çaresiz, demiş Âdem: «Değiştirmeli kılık...»

«Hem öyle olmalı ki, gören parmak ısırsın,
Benim de apartmanım şu karşıya dikilsin...»

* * *

Nerde çalışmış Âdem?... Bilinmez, ne iş tutmuş?..
Yıllar sonra gerçekten apartmanı oturtmuş...

Değil bir apartmanı... Değil bir arabayı...
Üstelik de kondurmuş, koskoca fabrikayı...

Ya bir gömü... Ya miras... Sebebi düşmez bize,
Ya da daldı siyasî, politik bir denize...

Bunlar konumuz dışı, biz dönelim gerçeğe,
Para... Şöhret... Akıyor, sel gibi Âdem Bey'e...

Makamında oturup nargile dumanlıyor,
Tüm işleri, bir piliç sekreter ayarlıyor...

Yazışmalar tamamen verilmiş Yazman Kız'a,
Âdem Bey'e kalıyor, gözü kapalı imza...

Tahsil falan sormuyor, adamlarından emin,
Yalnız, işe girenler ediyorlar bir yemin.

Kazanç güzel... Kâr tatlı... Âdem Bey sekiz köşe,
Arada düşünüyor, nasıl kondu düşeşe?...

* * *

Bir gün güzel sekreter, bir zarf veriyor Bey'e,
Üzerindeki yazı, çünkü, «Özel - kişiye...»

«Sen oku kızım,» diyor, «Gerekli cevabı ver...»
Sekreter: «Aman Bey'im, belki bir gizli haber...»

Yazmanı dinlemiyor, ısrar ediyor Âdem,
Diyor, «Okuma bilsem, burda işim ne madem?...»

«Okur - yazar olsaydım, işten atılır mıydım?...
«Karşıki apartmanda şimdi başkapıcıydım...»

Fikret YILMAZ

KONUŞABİLSELERDİ...

BURHAN ESEN

AT

İÇİNDE kömür yüklü bir arabayı çekip götürürken rastlamıştım kır ata.

— Bilmem, dedim, bizim şu atasözümüzü bilir misin: At, avrat, saat ödünç verilmez... Şimdi ben, seni sahibinden ödünç istesem vermez mi dersin?

— Kolay kolay yakamı bırakmaz dizginimi elinde tutan karaborsacı. Günde 15 saat karın tokluğuna çalışıyor, yine de yaranamıyorum. Azıcık dinlenmeye kalksam kırbaç şaklar sırtımda.

— Nereye gidiyor bu kömürler?

— İstasyona götürüyoruz. Oradan trenle Soma'ya gidecek.

— Benim bildiğime göre, Soma kömürün çıktığı yerdir. Nasıl iş bu?

— Bizdeki ticarî kurallara kimse akıl erdiremez. Erzurum'dan Aydın'a incir gelir, Rize'ye Konya'dan hamsi gider. Eskiden rahatımız iyiydi. Binek atı olduk muydu sizin politikacılarınız gibi yan gelir yatardık. Ayda âlemde bir, bey üzerimize biner, çarşıda caka sattıktan sonra yine ahırın yolunu tutardık. Otomobiller çıktı, bizim de rahatımız kaçtı. Babalarımız, dedelerimiz zengin kapılarda, gümüş koşumlu takımlar içinde ömürlerini sürmüşlerdi. Bize şimdi araba beygirliği yapmak düştü. Yine de halimize şükür. Dolap hayvanı olup gözü bağlı bir daire etrafında dolaşmak da var. Şu faytonlarla, yük arabalarını tarihe mal edemediniz bir türlü.

Eskiden de faytonlar, landonlar vardı ama, dolmuş gibi çalıştırılmazlardı. Cuma günleri haşmetlû hünkâr hazretlerini camiye götürürdük. Kadıefendiler bazan Kapalıçarşıya mücevherat alışverişine giderlerdi.

Yalılarda oturan zenginlerin faytonları da, ağır işlerde kullanılmazdı. Daha ziyade caka için akşam üstleri beyefendi dost düşman görsün diye gümüş koşumları pırıl pırıl parlayan atların çektiği arabaya biner yarım saatlik bir gezi yapardı. Hepsi o kadar. Geriye kalan zamanımızı istirahatle geçirirdik.

Sürücünün kırbacı şimşirden, sapı altındandı. Sırtımızda şaklasa bile, o ihtişamlı manzara acı duymamızı önlerdi. Kısacası o yılların makam arabası bizlerdik. Generali, valisi, paşası, ağası mevkiinin sefasını üzerimize binerek çıkarırdı. Eğerimizde yalnız:

— «Resmî hizmete mahsustur» tabelâsı eksikti.

Sözünü kestim:

— Bay beygir, dedim, politikadan hiç söz etmiyorsun ya?

— Ne politikası?

— 1965 yılındanberi iktidarda idin, yediğin içtiğin senin olsun. Sürdüğün sefanın hikâyesini de bize anlat!...

— Onu sen bana değil de, üzerime binerek, muhalefet partilerine karşı kılıç şakırdatmış olan Demirel'e sor.

— Elimize geçiremiyoruz ki... Seçimi kaybettikten sonra odasına kapandı. Kimseyle konuşmuyor. Sağcı partilerin birleşerek koalisyon kurma tekliflerini de kabul etmedi.

— Benim en çok tutulduğum da şu sağcı lâfı. Biz beygiriz ayol. Ben sağı, solu dikiz etmeyelim diye gözlerimizin yan taraflarını deri ile kapatır, hem de iftiralar atarsınız üzerimize.

— 14 Ekimde neden seçimi kaybettiniz? Daha doğrusu sırtına binen parti bu sefer neden başarı sağlayamadı?

— Kırbaç kullanma alışkanlığından. Memleket kırat değildi ki... Hele şu kurban kestirme merakı yok mu? Fabrikanın açılış töreni yapılır, ceremesini hayvanlar çeker. Gelsin kasap, boğazlansın hayvanlar. Seçim gezilerinde kuzuların, koçların, danaların yanı sıra beygirler de kurban edilmeye başlayınca daha fazla dayanamadım. Sandık başına gelince sırtımdan yere fırlatıverdim.

... Daha anlatacaktı. Fakat, şaklayan kırbaç konuşmasını yarıda kesmişti. Arabanın yürümesi, maden kömürlerinin acele Soma'ya yetişmesi lâzımdı.

EŞEK

SIRTINDA gayet iri, şişman birini taşıyordu. Yokuşu tırmanıyordu. Dili hararetten bir karış dışarı çıkmıştı.

— Merhaba bay eşek, dedim.

— Merhaba ama, beni lâfa tutma. İşimiz çok acele. Ben bay değil, bayanım.

— Nereye götürüyorsun bu iri yağ tulumunu?

— Sosyal Adalet konulu bir konferans vermeye gidiyor. Yolda arabası bozulmuş. Sahibimden kiralayarak üzerime bindi. Kendisi bir partinin milletvekili imiş. Salona yaklaşınca benim sırtımdan inip, sizin omuzlarınıza binecek.

— Feylezofluğun kocaman kulaklarından ötürü değil de, böyle iri lâflar etmenden ileri geliyormuş desene...

— Keyfim yerinde olsa o zaman görürdün feylezofluğun ne demek bulunduğunu... Mikrofondan ayrıldığım için efkârlıyım biraz. Rica ederim, aynen yaz.

— Ne mikrofonu imiş o, öyle? Kimsenin dinlemediği, kafa ütülemekten başka işe yaramayan açık oturumlardan birine seni de dâvet mi ettiler?

— Gazeteler yazdı, okumadın mı? Radyo idaresi beni üçüncü sınıf hanendeliğe indirmiş. Kızdım tabiî. Bundan sonra okumamaya karar verdim. Gazinocular peşimdeler ama hiçbirine yüz vermiyorum. Üç şarkı oku, iki defa kırıt, azıcık da cilve dağıt. Mangırımız neşeli, bonolarımız dört köşeli... diyorlar. Fransa'nın payitahtı Avrupa'dan, Büyük Okyanustan da teklifler var. Gel buraya koca kulaklı güzel. Oku birer gazel, diye çektiler tel. Önce olmaz, diye ettim naz. Peşimde biraz daha pabuç sürtsünler. Avansları hazırsa, söyleyin lûtfen, menejerimi görsünler.

Bizim nallı şarkıcının yüksekler deydi gözü. Anırmaya başlamıştı daha bitmeden sözü.

— Vay, dedim, öğe öğe... göğe çıkardığın ses bu muydu? Buna düpedüz anırmak denir. Ne yutulur, ne yenir.

— İşte TRT. idarecileri de senin gibi sanattan anlamadıklarından hakkımı yediler, sınavı kazanamadın dediler.

— Müzik faslını geçelim bir kalem. Ne mal olduğunu, bu konuda bilir, cümle âlem. Hariçten gazel okumayı bırak da gel konuya. Başlıyorum soruya. Eşek hoşaftan anlamaz, diye bir lâf dolaşır insanların ağzında. Nedendir acaba?

— O lâkırdıyı iki ayaklı merkepler uydurmuşlardır. İçinizde hoşaf tanelerini çekirdeğiyle yutanlarınız var. Biz de sizin gibi eşeklik ederek çekirdekleri yutmamak amacı ile hoşafın tanelerine dokunmaz, sadece suyunu içmekle yetiniriz.

— Kırat politikanın içinde kaç yıldır. Senin öyle bir niyetin yok mu?

— Vallahi biz, pastırmaların, sucukların içine sokulmaktan fırsat bulup da politikada boy göstere-

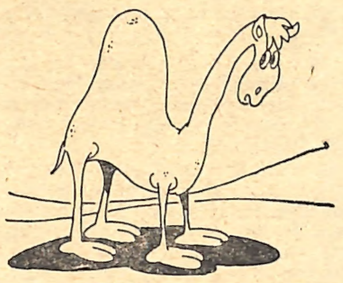

— Feyzioğlu, «Seçimlerden başarılı çıktık, şimdi başarılı bir muhalefet yapacağız» dedi. —

— Çek Meclis'e!...

medik şimdiye dek. Politikaya giremedik ama, mizahımızda önemli yerimiz var.

— Anlamadım? Nasıl girdiniz güldürücüğümüzün içine? Gerçi münasebetsiz durumlar yaratanlara:

— Eşek şakası yapma! derler. Lâkin bu bizim ölçülerimize sığmayan lâtifelerdir.

Merkeple birlikte hem yürüyor, hem yavaş sesle konuşuyorduk. Üzerindeki bereket lâfımıza karışmıyor, sadece dinliyordu.

Karakaçan bir süre düşündükten sonra:

— Nasrettin Hoca üzerime ters binip de, eline kuyruğumu almasaydı doğru dürüst gülünecek tek fıkranız bulunmayacaktı.

— Hocanın fıkrası bir tane değil ki... Yüzlerce var...

— O yüzlercenin yarısında mutlaka ben de görünürüm. İstersen birini anlatayım:

Komşusu Hoca'dan eşeğini istemiş.

— Yok demiş, Hoca.

O sırada eşek anırmış ahırdan.

Hoca:

— Yahu, demiş... Yok dedik ya. Bana değil de eşeğin lâfına...

— Yeter, dedim, bunların hepsini biliyoruz. O hikâyelerin içinde merkepler figüran bile değil. Dekor gibi kullanmıştır hoca sizi...

Kızmıştı. Bir çifte atıvermişti aniden. Bereket boşa gitmişti.

Peşinden sacede:

— Vay eşşoğlu eşek!... diyebilmiştim.

DEVE

AĞZINDAN köpükler saçarak yürüyor, arada sırada başını gururla havaya kaldırarak etrafa küçümseyici bakışlar fırlatıyordu.

— Nereye böyle kıspetsiz pehlivan, dedim, yine güreş mi var?

— Seçim güreşimiz bitti, şimdi sıra bizi kapıştırmanıza geldi. Ya dövüşecek, ya da dövüştüreceksiniz. Başka türlü içiniz rahat etmiyor.

— Zorla yapılmıyor ki bu iş. Meydana çıkınca güreş tutmasanız ne yaparız biz? Sizin de canınız hemcinslerinizle dalaşmak istiyor.

— Belki seyircileriniz farkında değil. Güreşe hazırladığınız develerin yanına önce bir dişi deve getiriyorsunuz. Biz de flörtümüzü başkasına kaptırmamak için kavgayı göze alarak, karşımızdakine girişiyoruz. Biz mi insanlaşıyoruz, siz mi develeşiyorsunuz belli değil. Aramızda benzerlikler olduğu muhakkak. Biz

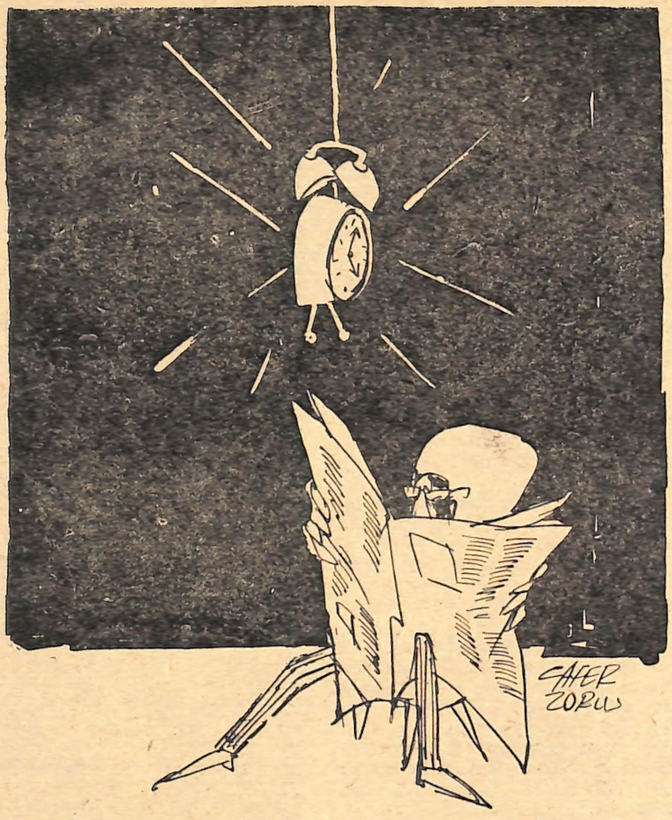

— Elektrikler her gün bir saat kesiliyor. —

hamuru severiz. Sizler de fırınlardan aldığınız ekmek adlı hamurları yersiniz. Aranızdan biri çıkar, milletin milyonlarını yer. Yakalandığında karakolda sorarlar:

— Paraları ne yaptın?

Düşünmeden cevap verir:

— Deve oldu!

Anlatılanlar hoşunuza gitmediğinde verdiğiniz karşılığın içinde yine biz varızdır:

— Yok, devenin pabucu...

Hileci, hud'acı kişiler için yine bize başvurur:

— Deveyi hamudu ile yutar!... dersiniz.

Çanlarımızı bile can kulağı ile dinler, onların aralarında şöyle konuştuklarını iddia edersiniz:

— Dengi dengine... Dengi dengine...

Yorulmuştu. Dizlerini kırarak yere oturdu:

— Oysa ibret alacağınız yönümüz ne çanımız, ne pehlivanlığımızdır. Şu yere çöküşümüz yok mu yüz kızartıcı yanımızdır. Cüssen ne kadar iri olsa, boyun ne denli büyük olsa, önemi yok. Bir kere diz çöktüysen, ömrün boyunca öyle yaşamaktan kurtulamazsın. Dört ayaklı bütün hayvanların eklemleri vardır. Onlar da bizim gibi diz çökebilir, yere oturabilirler. Siz hiçbir atın, hattâ bir eşeğin yere diz çöktürüldükten sonra, üzerine yük sarıldığını gördünüz mü? Atalarımız bir halt yemiş, insanların önünde diz çökmüşler. Cezasını hâlâ çekmekteyiz. Onunuzde bir kez diz çöken, ömrü boyunca dizlerinin üezrinde yaşamaya mahkûmdur artık.

Deve dertliydi çok. Devam etti:

— Dünedek demiryollarınız yoktu. Deve katarları olmasaydı mallarınızın ulaşımını yapamaz, belki de aç kalırdınız. Bu kadar işinize yaradığımız halde yine de bizi kasaplara teslim etmek huyunuzdan vazgeçemediniz. Ne ettiysek yaranamadık şu insanoğluna... Partileriniz dindar görünmek istedikleri halde, amblem olarak atı, arslanı, koçu, kartalı aldılar da hiçbiri benim hacılığı kabullenmedi. Oysa Millî Selâmet Partisi için biçilmiş kaftandım. Gûya bana sormuşlar:

— Boynun neden eğri?...

— Nerem doğru ki... diye cevap vermişim. Yalan vallahi. Soruyu soran da, cevabını veren de sizsiniz. Benim eğriliğim, insanların dalavereleri, hileleri, düzenbazlıkları yanında orak gibi doğru kalır!

Üzerine beş tonluk yük sarılmıştı. Deveci bu ağır yükle ayağa kalkması için onu tekmelemeye başlamıştı. İniltiler, homurtularla ayağa kalktıktan sonra, devam etmişti sözlerine:

— Bütün bu diz çöküp, ayağa kalkmalar bir tutam diken için. Onun da hepsini yutamam. Yarısını, yiyecek bulamadığım zaman geviş getirebilmek için depo etmek zorundayım...

Burhan ESEN

YELPAZE

Refik ERDURAN

ÇİÇEKLER TARTILIRKEN

BİRÇOK şeylerin mevsimi geldi yine:

Bozanın, kestanenin, çulluğun, ayazın, çamurun...

Ve güzellik yarışmalarının!

Birtakım büyük gazetelerimiz bugünlerde yine cici kızlarımızın boy boy resimlerini yayınlıyorlar. Onların ön ayırımı, orta süzümü, son seçimi yapılacak. Sevinen, ağlayan, kızan, sırıtan, kırıtan gırla gidecek. Sırtına pelerin sarılıp kafasına yaldızlı taç oturtulan dilber sonradan yabancı ülkelerden birine yolcu edilecek patırdı gürültüyle. Birkaç gün onun orada neler yapıp ettiğinin haberleriyle oyalanacağız. Arkadan alıştığımız bozgun haberiyle birlikte bin çeşit özür, şikâyet, itiraz... Ya da söz konusu gazeteyi bayram renkleriyle süsleyecek ulusal zafer müjdesi...

Bu mevsimle birlikte basının geri kalan bölümünde ve birçok meclislerde bir de tartışma başlar:

— Güzellik yarışmaları iyi bir şey midir, kötü birşey mi?

Bu konuda benim duygularım karışık. Bir araya getirilmiş bir sürü dilberin görüntüsünden hoşlanmadığımı söylersem yalan olur. Ancak bir araya geliş nedeninin yarışma olmasını yadırgıyorum.

İnsanların yarışmaları, boy ölçüşmeleri, birbirlerine üstünlüklerini ispatlamaya çalışmaları şartsa (ki öyle görünüyor), bâri bu iş gerçekten ölçülüp biçilme olanağı sağlayan alanlarda yapılmalı.

Kimin en hızlı koştuğu kronometre ile, en ağır kaldırdığı tartı ile, en uzun ya da yüksek atladığı metre ile ölçülür, hiçbir tartışmaya yol açmayacak biçimde açığa çıkar. Kimin en güzel olduğu ya da en güzel şeyi yarattığı sorunu ise duyguya ve beğeniye bağlıdır; sonuç hem kesin olmaz, hem de —bence— güzelliğin tadının çıkarılmasını güçleştirir.

Kendi hesabıma söyleyeyim. Ben değişik çiçekleri koklarken içime «Şunlardan hangisinin birinci, hangisinin ikinci, hangisinin üçüncü derecede iyi koktuğunu kestireyim» diye bir kurt düşerse burnum burunluğunu yitirip hakem oluverir; çiçekler de çiçeklikten çıkar, kimya lâboratuarında ince terazilere doldurulup boşaltılan nesnelere benzerler kafamda.

Kaldı ki insanlar çiçek değil: Gururları var. «Sen güzellikte ötekilerden geri kaldın» yargısını duyan her genç kız yara alıyor. Bir de gerçek haksızlıklar konusu giriyor işin içine.

Günümüzdeki biçimiyle güzellik yarışmaları Amerikan icadıdır. En geniş çaplı, en cafcaflı ve en sık güzellik yarışması da o ülkede yapılır. Mort Weisinger adında bir gazeteci bu yarışmaların içyüzünü yıllarca inceledikten sonra bulduklarını geçen hafta yayımladı.

Bazan iddia edildiği gibi yarışmalar şike değilmiş. Kimin seçileceği daha önce kararlaştırılmıyormuş. Ama kimin seçilemiyeceği belliymiş. Genellikle jüri üyeleri o gizli kuralları biliyorlarmış; bimeyenerin de kulaklarına fısıldanıyormuş gerekli bilgiler.

Şu yedi sınıfa giren kızların yarışma kazanmalarına olanak yokmuş:

1. Bir yıl önceki kraliçe ile aynı bölgede doğmuş olanlar (iki yıl üstüste aynı yerde doğmuş yarışmacıların kazanması öfke ve kıskançlık uyandırıyormuş);
2. Kızıl saçlılar (bunların aşifteliğe yatkın oldukları yolunda gizli bir izlenim varmış kafalarda);
3. İri göğüslüler;
4. Kısa boylular;
5. Azınlık mensupları;
6. Kurulu düzene karşı politik görüş açıklayanlar;
7. Çalışan kızlar.

En çok da bu sonuncusuna şaştım. Ama güzellik yarışmalarının tarihçesi gazetecinin iddiasını doğruluyor: Sekreter, mağaza satıcısı, dadı, memure, telefon santralcisi falan gibi tek kişi yok geçmişteki kraliçeler arasında. Büyük çoğunluk üniversite öğrencisi. Öğrenci olmasa bile anasını babasını yemekte olan hanım kızlar...

Yazarın belirttiğine göre yarışma düzenleyicileri ve jüri üyeleri böylesinin «estetik» ve «klâs» ile ilgili ölçülere daha uygun düştüğü görüşünde imişler.

Bu hesapça uluslararası yarışmalarda bizim daha iyi sonuçlar almamız gerek. Daha önceki yılların kraliçeleri bizim bölgeden değil. Kızlarımızın hepsi kızıl saçlı, kısa boylu, iri göğüslü yahut azınlık üyesi de değil. Kurulu düzenle uyuşma ve hazırdan yeme ölçülerine gelince, tuzu kuru merkezlerimiz evelallah dopdolu o biçim cici kızlarla!

Yarışmacılarımız güvenle gülümseyerek gidebilirler estetik cenk alanlarına. Hadi hayırlısı...

Refik ERDURAN

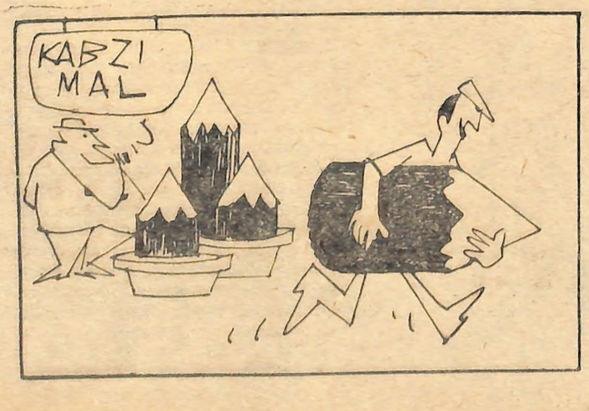

Açılıştaki At Arabası

MUZAFFER İZGÜ

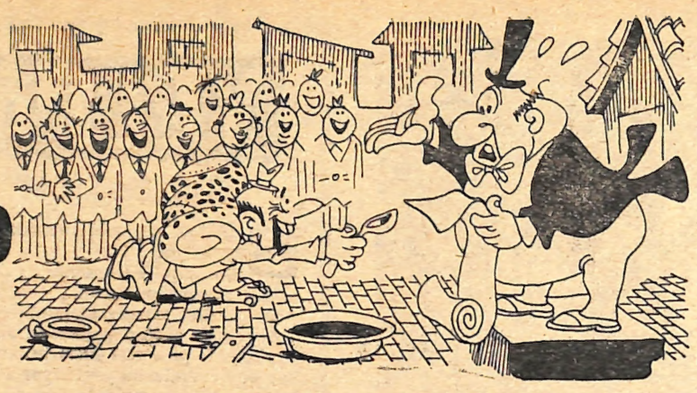

Odar caddenin başına geldik ki, bir yığın polis tutmuşlar caddenin başını... Polisin biri yanımıza çalımlı çalımlı yaklaşarak:

— Giremezsiniz, dedi...

— Niye memur bey? diye sordum.

— Niye diye sorma işte... Açılış var, biraz sonra vali bey gelecekler...

İşte dert diye buna derlerdi... Evi taşıyordum... Benim gibi dargelirli vatandaşın taşınması n'olacaktı ki, zaten üç beş parça eşyam vardı. Onun için bir at arabası tuttum, önce yatakları yaydık boydan boya içine, sonra yorganları üstüne tepeledik, arabanın ön tarafına bizim mutfak yerini tutan erzak sandığımızı koyduk, arka tarafına hanımın pek kıymet verdiği mavi sandığı, yanlara sandalyelerimiz, tam tepeye masamız, sonra bunların arasına ıvır zıvırı sıkıştırdık... Yer kalmayınca leğeni, sonra kulplu şeyleri arabanın orasına burasına bağladık... Maksadımız, arabaya iki sefer yaptırmamak, tüm eşyaları bir seferde taşımaktı... Ama şimdi gelgelelim, yeni tuttuğumuz evciğe üçyüz metre yaklaşmış olmamıza rağmen, sokaktan içeriye bırakılmıyorduk...

Arabacı:

— Acaba vali bey ne zaman gelecek? diye polis memuruna sordu.

— Ne bilirim ben, dedi. Bize yolu saat on'dan sonra tutun, dediler... Vali bey artık şimdi gelir, biraz sonra gelir, veya öğleden sonra gelir, onun orasını bilemem...

Vay başıma gelen... Arabacı da demesin mi:

— Arkadaş, ben onu bunu bilmem, ya eşyanı buraya yıkarım, ya da saatine on lira alırım, çünkü işimden gücümden kaldım... diye?

Çoluk çocuk arabanın üzerindeyiz. Ön tarafta oturmakta olan karım:

— Git gör polislerin âmirini, dedi, şöyle birkaç dakka izin verseler, evimizin kapısına varırız...

Gittim âmirin yanına... Öyle bir terslendim ki:

— Beni işimden etmek mi istiyorsun be? dedi. Tam sen yolu yarılamışken ya vali bey teşrif ederlerse, o yorganlar, o çarşaflar, bando takımının arasında...

Tersyüz geri döndüm geldim... Arabacı boyuna:

— Ben anlamam, ben saatimi bilirim arkadaş, diyordu. Bu atın yemi babamın tarlasından gelmiyor, arpanın kilosu kaç lira?

— Ne bileyim ben yahu arpanın kilosu kaç lira?

— İstersen indireyim buraya eşyanı?...

— Yahu yolun ortasına hiç olur mu be!...

Polisin biri akıl verdi:

— İstersen eşyalarını yüklen, kaldırımdan, insanların arkasından teker teker taşı evine, diye amma, olacak iş mi, kocaman sandık sırtımda, üçyüz metre!...

— Yahu kardeşim polis bey, bu neyin açılışıdır ki?

— Filtreli sigara fabrikası açıyorlar, vatandaş bol bol içsin diye...

At arabasının sahibine baktım, sigarasını tellendirmiş:

— Sana söyleyeyim mi kardeşim, diyordu, ben diyeyim bu iş ikindiye dek sürer, sen de akşama dek sürer... Neden dersen, valilerin toplantıları olur, büyük uğurlamaları olur, teftişleri olur, olur oğlu olur, biri diyecek de, vali bey falan yerde bir açılış vardı diye, ondan sonra aklına gelecek...

Düşünüp duruyorum, şayet bu iş geceye dek uzarsa vay halimize... Hele hele bir de:

«Açılış bugün olmayacak, yarın olacak, biz bu sokağı bir güzel temizledik, siz gidin, yarın gelin» derlerse yanmıştık... Nerede yatacaktık bu akşam?

At arabasının sahibi, atın boynuna yem torbasını takıyordu ki, bir yığın polis daha geldi oraya... Birtakım koşuşmalar, birtakım emirler, başüstüneler, boyun kırmalar falan... Arabacıya:

— Dediğin çıktı, galiba açılış yarına kaldı, şimdi geçmemize izin verirler, dedim...

O anda bir polis yanımıza hızla yaklaşarak:

— Geriye, daha geriye alın arabayı, dedi.

— Niye memur bey? dedim.

— Şuna bak, niye diyor yahu, açılışı bizzat şehrimizde misafir bulunan Tekel Bakanı yapacakmış, haydi haydi durmayın...

Bizim at arabasını elli metre daha geriye attılar... Oldu evle aramız üçyüz elli metre, açılacak fabrikayla ikiyüz metre... Arabacı:

— İşin bitik arkadaş, dedi, tastamam iki saat oldu, iki onluğunu alırım... Bundan sonra da onluklar çalışır, çünkü bakan bu, ne zaman gelip kurdeleyi keseceği belli olmaz. Bakan dediğinin ziyafeti olur, resmi küşadı olur...

Vakit durmadan geçiyor, korkuyorum biraz sonra «Açılışı Başbakan yapacak» derler, ondan sonra biz hepten çıra gibi yanarız diye... Bir taraftan da karım söyleniyordu:

— Hani tam buldun taşınacak günü...

— Yahu ben ne bilirim hanım, taşınacağımız gün sokakta fabrika açılışı yapılacağını?...

Akşama doğru tedbirler daha da sıklaştırıldı. İlk önce birtakım siyah resmi arabalar geldi, birtakım koyu giysili kişiler indi içlerinden. Onun ardından bando takımı, sessiz sedasız yerini aldı, ama bizimle arası elli ile yüz metre... Akşam saat altıya doğru ilgili memurların telâşı daha çok arttı, bakan geliyordu... Bereket bakan karşı taraftan geleceği için bizim at arabasına dokunmuyorlardı... Ama bakanın arabası karşıdan görünüp de, bando «Dağ başını duman almış» diye başlayınca, bizim deminden beri torbasından uslu uslu arpasını yiyen kır beygire birşeyler oldu... Kişniyor, şaha kalkmak istiyor, bandonun davulu güm güm vurdukça, her gümde hop kalkıyor, hop oturuyordu... Arabacı bir yandan, ben bir yandan atın gemine sıkı sıkı yapışmış, kıpırdamasına fırsat vermiyorduk... Ama bando, İzmir marşına geçince, at iyiden iyiye huysuzlanmaya başladı... Geri bastırmak istiyordu arabacı, geriye basmak ne mümkün, boyuna kişniyor ileriye doğru atılıyordu... Durumu gören iki polis, onlar da atın geminden yakalamışlar, dört kişi dört yanından atı durdurmaya çalışıyorduk. Atın kişneme sesini duyan polislerin büyük âmiri, nerdeyse saçını başını yolacak bir durumda yanımıza gelerek:

— Allah belânızı versin, Allah sizi kahretsin, diyor, sekiz on polisi daha yardımımıza gönderiyordu...

— Mahvedeceksiniz beni, mahvedeceksiniz! diye bağırıyordu...

Biz, iki komser, dokuz polis, atın orasından burasından yakalamış, hayvanı kıpırdatmamaya çalışıyorduk... Ama biz atın orasından burasından tuttukça, at huysuzlanıyor, kişneme sayısını sıklaştırıyordu... On polis de araba hareket etmesin diye arabanın ardına geçip sıkı sıkı yapışınca, açılışla ilgilenen vatandaşların ilgisi bize döndü, arabayı ne zaman kaçıracağımıza bakıyorlardı... Sanki bu tarafta çok önemli bir olay varmış gibi, tüm polisler at arabasının olduğu yere seğirtiyorlar:

«Çüüüş,» sesleri, «vışşş» sesleri arasında bandoyu bastırıyorlardı... Ama bakan bey, tüm olanlardan habersiz:

«İşte bu fabrika arkadaşlar, bu semtte, halkın yararına» diyerek nutkuna devam ediyordu...

Ama öyle bir an oldu ki, at, tüm polisleri yardı, ileriye doğru şaha kalkarak fırladı... Öyle hızla gidiyordu ki koyu giysili adamların arasına, bağıran bağıranaydı:

— Çekilin ha, geliyor ha! diye...

Bakan bey, kendini öyle kaptırmıştı ki açılış törenine, araba son hızla sokağı arşınlarken, o hâlâ:

— Önce onbin sigara, sonra yüzbin sigara, diyordu...

At, tam bandonun yanına gelince daha da azdı, dümdüz giderken zikzaklar çizerek koşmaya başladı... İlk kez bizim mavi sandık yuvarlandı yere, o benim kara renkli donlarım, yamalı iç fanilâlarım saçıldı yerlere... Onun ardından, bizim mutfak sandığı düştü parçalandı... Nohut, fasulye, bulgur saçıldı yerlere. Kimbilir, belki de bunca hayhuydan bakan beyin haberi olmayacaktı o bizim delik leğen olmasaydı... Delik leğen, öyle gürültü ve öyle bir viraj çizerek yuvarlandı ki bakan beyin ayaklarının arasından, bakan beyden önce o gitti vardı fabrikanın kapısına... Ardından bizim kemik haşladığımız tencere keskin bir viraj alarak bakan beyin ayağının dibinden uçtu gitti...

O zaman döndü bakan bey geriye... Ama olan olmuştu bir kez... Ben, yorganları, çarşafları yerden toplarken onunla gözgöze geldik... Sırtımda yorgan, bir elimde hanımın dallı güllü basmadan yaptığı çarşaf, bakan beyin ayaklarının dibine uzandım. Çünkü orada, bizim çalışa çalışa kromu kaybolmuş, sarısı ortaya çıkmış kaşık duruyordu... Şayet onu oradan almazsam, akşama çocuğun biri, bulgur aşına kaşık sallayamıyacaktı... Kaşığı aldım, sanki gereği varmış gibi, bakan beye:

— Kaşık bakan bey kaşık, bulgur yerken gerekli oluyor da, dedim...

Muzaffer İZGÜ

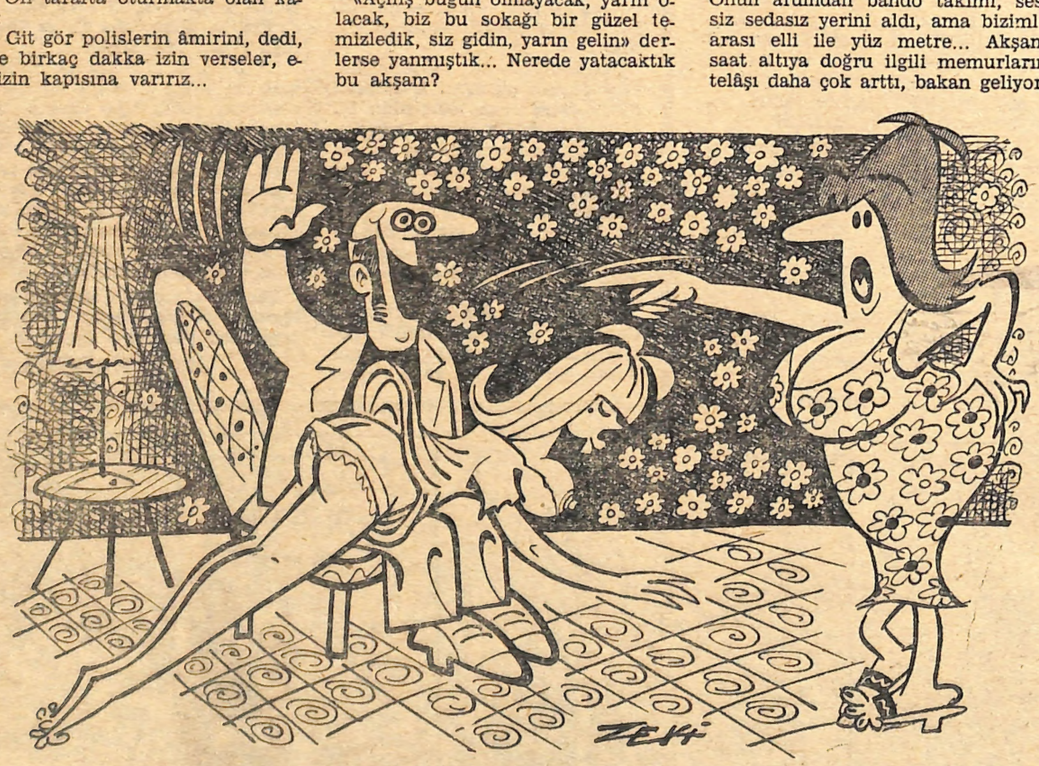

— Hizmetçi böyle mi dövülür ayol?..

— Uzay çağındayız karıcığım, yumuşak iniş yapıyorum!..

Arsen Lüpen Fikri

9

Yazan-Çizen-
SUAVİ SUALP

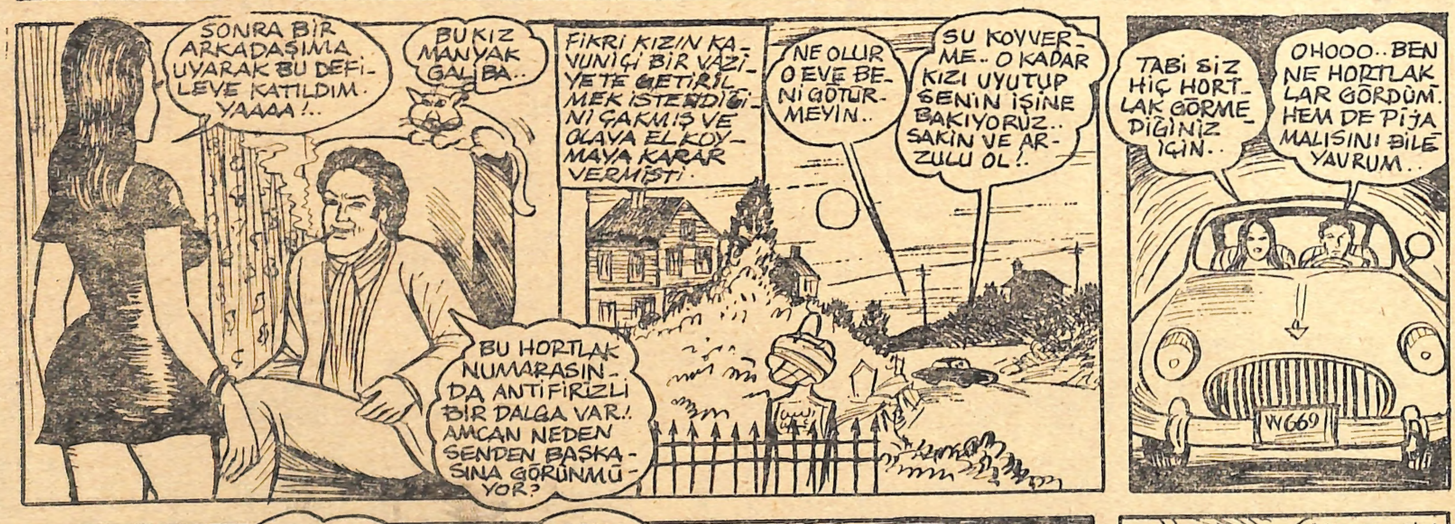

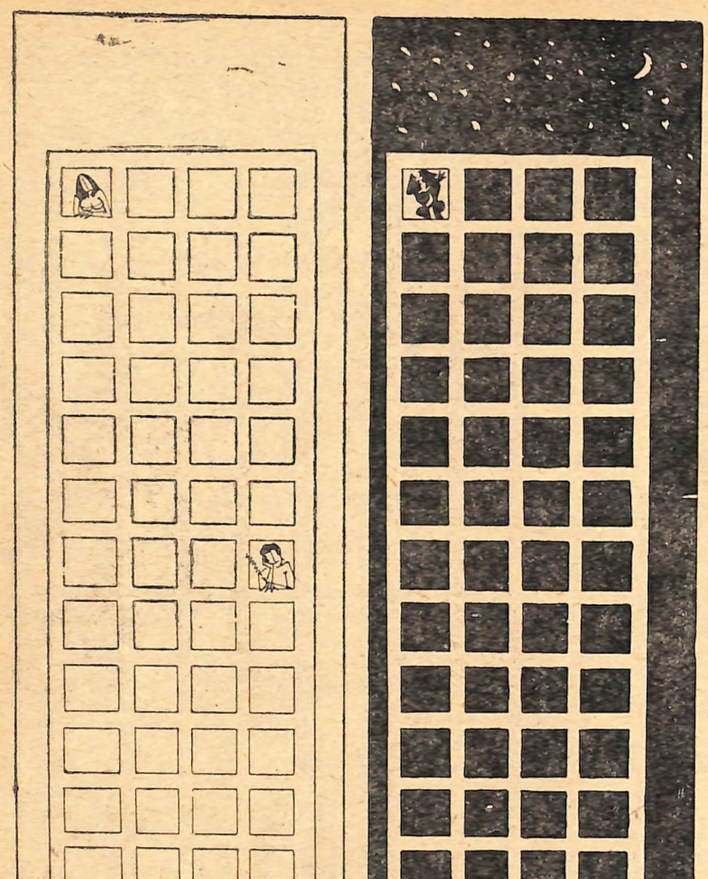

Yazısız

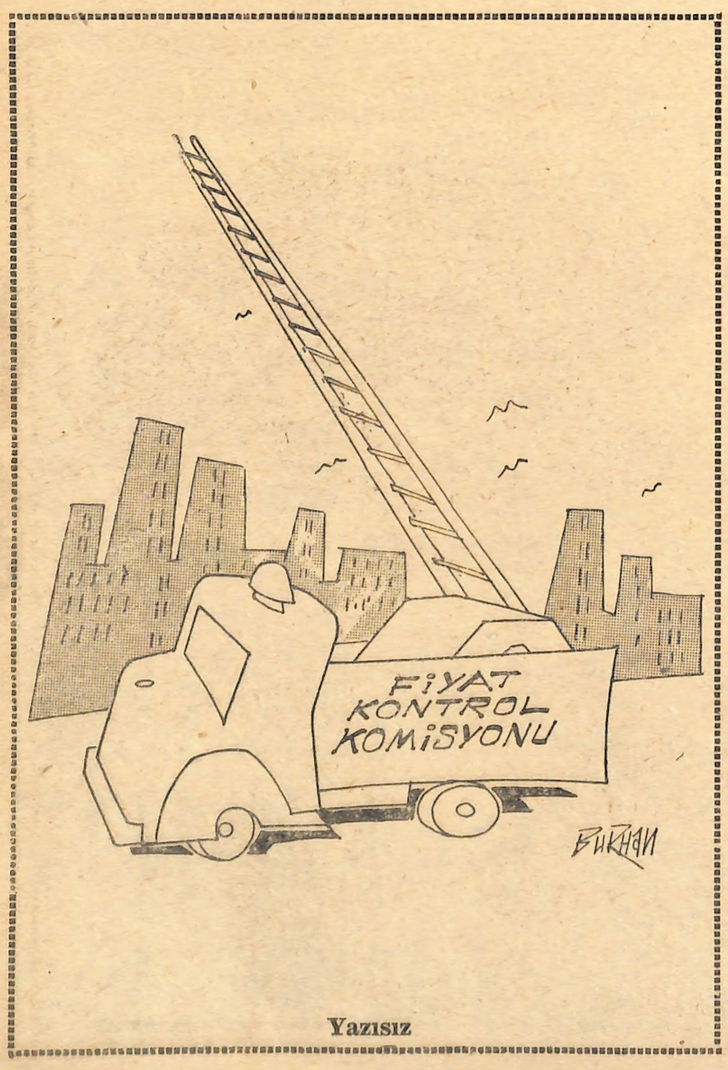

Yazısız

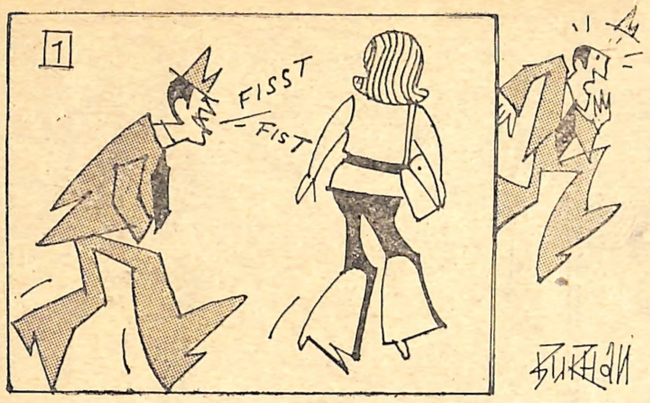

yedi

PAZARTESİ :

İki yaka

(Bostancı — Beşiktaş) levhasını taşıyan belediye otobüsüne binen yolcular garipsi bir sevinç içinde idiler: Boğaz Köprüsü, beş gündenberi Anadolu yakasının yolcularını İstanbul'a daha çok yakınlaştırmıştı da ondan!...

Fakat... Beşiktaş'tan Sirkeci'ye, ya da Karaköy'den Cağaloğlu'na gidebilmek için saatlerce otobüs bekleyenler, dolmuş kuyruğunda sigaranın birini söndürüp diğerini yakanlar aynı rahatlık içinde değiller...

Hele özel arabalarıyla, kilitlenmiş trafiğin içinde dakikalarca «rölantide» bekleyenler nerdeyse lırslarından kontak anahtarını kemirecekler...

İstanbul'un iki yakasını bir araya getirenlere bu kentin insanları elbette minnet borçludurlar.

Ancak... Şu trafik keşmekeşine de bir çözüm yolu bulup Boğaz Köprüsü'nün üzerinde (Ooohh!) çektirdiklerimize Karaköy — Eminönü Köprü başlarında (Aaahh!) çektirmesek çok iyi olacak...

O zaman... Yalnız İstanbul'un değil, bir bakıma İstanbulluların da iki yakası bir araya gelir belki...

SALI :

Vatan sevgisi

Biliyorsunuz; İsrail'de yalnız erkekler değil genç kızlar da askere alınırlar ve tam teçhizat savaşa katılırlar.

Gün ışığında bronzlaşmış dipdiri bacaklarını mini etekleriyle kapamaya çalışarak Sina Çöllündeki siperlerde erkek arkadaşlarıyla omuz omuza çarpışan İsrail'li kızların arasında benim de bir tanıdığım var: Sarah!...

Belki sakıncalı olur diye ikinci adını yazmıyorum; arasıra mektuplar alırım Sarah'tan...

İstanbul'da doğan, İstanbul'da büyüyen ve İstanbul'u en az bir İstanbullu kadar seven Sarah'ı, buralardan tâ Filistin çöllerine.. oralardan da tâ Sina cephesine koşturan kuvvet «Vatan» kavramından başka ne ki?...

Sarah'ı niçin mi hatırladım birdenbire?...

Şey... Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinde uzun süre Bakanlık yapmış, günlük basında «Jet Bakan» adıyla ünlenmiş bir doktorumuz, şimdi de Batı Almanya'da yerleşmek üzere...

Hattâ sadece yerleşmekle de yetinmiyor; günlük gazetelerimizin haberlerine göre Türkiyedeki meslektaşl
ğırıyormuş, p
le...

Oysa... Bir
ka'daki dokt
çağıran «Veda
da bir Sağlık
yüreği kımıl
siyle dolu...

Ne oldu de

ÇARŞAME

Tel

Galatasaray
nilerek 50. yıl
Fenerbahçe,
içinde Telli
dak adadı za

Mizah, şaka
aldanıyorsunu
vallaha!...

Evet... Cum
nın kutlandığ
de, Didi'nin te
deki ünlü b
kaderini —ge
Telli Baba'ya

PERŞEME

Siyasa

Seçimi kay
milletvekili ö
için teşebbüse

Alışkanlık

Yıllarca siya
de prova yap
esas perdeyi
larında açaca

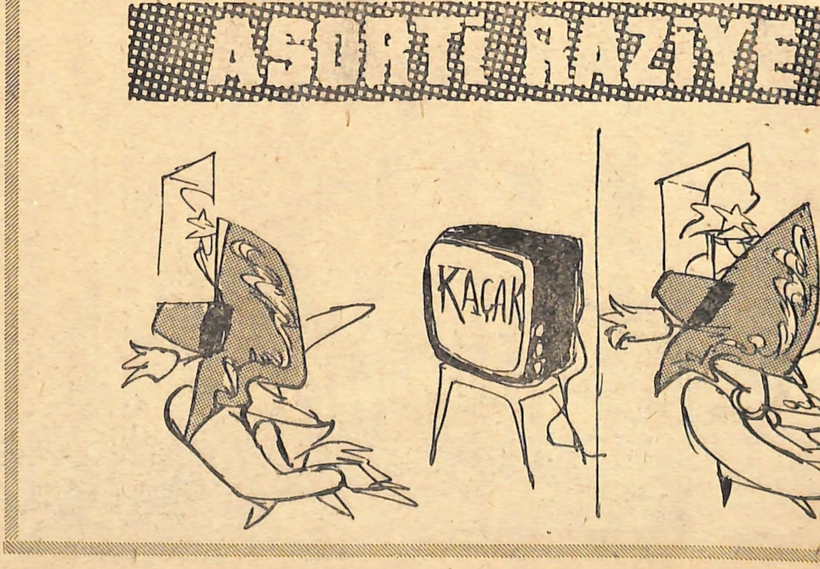

yanına ça-
ş teklifleriy-

ar... Ameri-
ızı vatana
Özkan» adın-
nımız vardı;
vatan sevgi-

..

ba

nda 4 - 3 ye.
nı kaybeden
imiz hafta
giderek a-
a...
sanıyorsanız
yniyle vâki

tin 50. yılı-
Türkiyesin-
rektörlüğün-
kulübümüz
kızlar gibi—
ı!...

dürü

birkaç eski
tro kurmak
işler.
siniz?
unlarını için-
sonra galiba
yatro salon-

gün

CUMA :

Kabul edilmeyen diplomat

Vatikan Büyükelçimizi, —daha önce karısını boşadığı nedeniyle— Papa kabul etmemiş.

Hakkı var Papa Hazretlerinin!

Papaz olup güzel güzel kızların günahını çıkartmak varken.. bir manastıra rahip olup fıstık gibi rahibelerle çıtır çıtır uğraşmak varken.. bir sürü külfete katlanıp evlenmek, sonra da bin sürü külfete katlanmak akıl kârı mı?...

Ben de olsam kabul etmezdim böyle bir diplomatı doğrusu!...

CUMARTESİ :

Ayının karnındaki milyonlar

Kremer Devlet Başkanı'nın baldızı Paris Hava Alanında yakalanmış!

Haşmetlû ve ferasetlû Baldız Hanım'ın gümrükten geçirmeye çalıştığı bir oyuncak ayının karnından 2.400.000 liralık döviz çıkmış.

Aaaah!... Ne gariptir şu Paris yolları!...

Kimi hanımlar gönüllerinin içini doldururlar bu yollarda, kimileri de işte böyle ayıların karnının içini...

PAZAR :

Kadirşinaslık nerde?..

Köprü yapıldı... Köprü açıldı... Köprüden şu kadar bin araç geçti... Yerli ve yabancı şu kadar konuk geçti... Falan... filân...

Pekiyi ama... Nerde kaldı Türk ulusuna özge kadirşinaslık?... Nerde kaldı Sezar'ın hakkını Sezar'a veren sağduyu?...

Yetmişiki milletin konukları protokolda yer alırken tören alanının bir köşeciğinde o köprünün kurulmasında baş emeği geçen kişiye bir sandalyecik yer vermemiz gerekmez miydi?...

Ama... Üzülmeyin...

Bizim unuttuğumuzu, bizim ihmal ettiğimizi yabancılar yaptılar:

Boğaz Köprüsünün yapımı nedeni ile yılın adamı seçilen kişiye —Türk ulusu adına (!)— onlar teşekkür ettiler plâketlerle...

Köprünün açılış töreni protokolunu düzenleyenler için biraz ayıp olmadı mı?...

Şemsi BELLİ

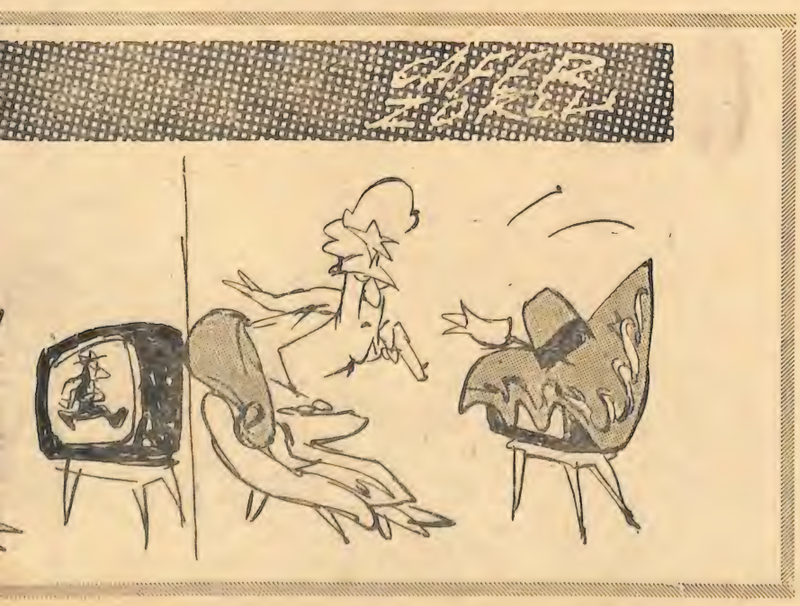

— İnsan, arada bir kız arkadaşına el şakası yapmazsa, o arkadaşlığın tadı çıkar mı?..

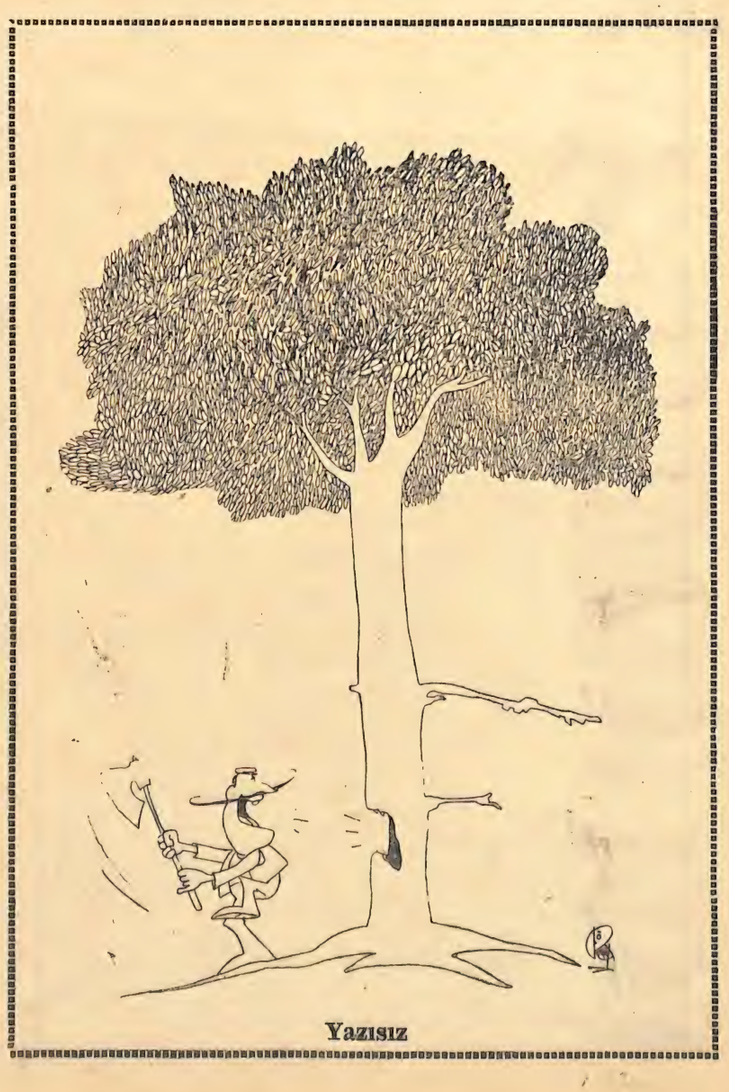

Yazısız

Bu adamları takdir edelim

Suavi Sülün

İlerleyen medeniyet fırtınası sebebiyle memleketimizde de, üstün zekâlar ve şahane adamlar çıkmaya başlamış bulunmaktadır. Bu adamlar sosyal ve ekonomik düzenin icabı olaraktan, diğer insanlardan daha atik, daha fırsatçı ve daha zeki olmak yolunu tutmuşlar ve yurt kalkınmasında büyük roller oynamışlardır. Bazı münafık ve müfterilerin sözlerine kanmamak ve memleketimizin yetiştirdiği bu üstün insanları desteklemek, her fırsatta bunların arkasına geçmek, izledikleri yolda yürümek icap etmektedir. Kendini bilen herkes böyle hareket ederse, memlekette daha nice iftihar ettiğimiz kimseler çıkacaktır... Şimdi elimizden geldiği kadar bu üstün adamları tanıtalım...

HURŞİT YASSIKADAYIF

Doğum yerinin Gaziantep olduğu söylenen Hurşit'in memleket baklavacılığı ve yassıkadayıfçılığına yaptığı hizmetler ve açtığı yufkalar hiçbir şekilde unutulmayacak kadar kıymetlidir.

Memlekette ilk defa elle yufka açmayı başaran Hurşit, yüzde bir milimetre incelikte açtığı yufkalarla bütün yufkacıları hayretler içinde bırakmıştır.

Hurşit'in yaptığı baklavalar devlet büyüklerinin sofralarından hiçbir şekilde eksik olmamış ve yetkili ağızlarda dağılmıştır. Hurşit'in dil, damak ve midelerimize yaptığı bu unutulmaz hizmetler maalesef bazı çekemiyenlerin haksız iftiralarıyla zedelenmiş gibi görünüyorsa da ve de Hurşit'i taklit eden, sahtekâr, taklitçiler piyasada bu işi yapmaya çalışıyorsa da, hiçbirinin yufkası Hurşit'inki kadar ince ve müleyyin olamamıştır.

Elli sene içinde Hurşit gibi ne yufkası, ne baklavası, ne kadayıfı nefis ikinci bir sanatkâr çıkmamıştır.

Bu memlekete büyük hizmetleri geçen Hurşit Yassıkadayıf'ı tanımamak, onun yaptığı tel kadayıfından yememek herkes için büyük bir eksikliktir...

HAYATİ YÜZDEYİRMİ

Paranın daha fazla değerlendirilmesi, müşkül durumdaki vatandaşların işlerinin görülmesi, senet, bono, ipotek gibi vaziyetlerin memlekette çığ gibi büyümesinde emeği geçen kişilerin başında Hayati Yüzdeyirmi'yi hatırlamamak büyük bir terbiyesizliktir. Hayati, hayatı boyunca faizciliği daha modern, daha kârlı ve daha insanların hayrına yarar bir şekle sokmak için canla başla çalışmış, birçok kişinin iflâsında önemli roller oynamıştır.

Hayati'nin en müşkül ve dar vaziyette bulunan kimselere açtığı kredilerle onları kazıkladığı, zayıf durumlarından istifade ettiği söylenirse de bizim için bu önemli değildir.

Daha önce faizciliğin çok eski metodlarla ve bir takım uydurma kâğıtlarla yönetildiği göz önüne alınırsa, Hayati'nin yaptığı işin büyüklüğü kendiliğinden meydana çıkar.

Elli senede milyarder olmasının ve birçok kimseyi müşkül durumda bırakarak onların zaafından istifade etmesinin en büyük sebeplerinden biri de Hayati'nin vicdan denen şeyi tanımaması olmuştur.

Modern tefeciliğe yeni bir çehre getiren Hayati, faizi yüzde yirmibeşe kadar çıkararak erişilmesi güç bir rekor da kırmıştır.

Onun bunun ahını alarak milyarder olmak başarısına erişen Hayati'nin çocuklarının sağır doğması hiçbir zaman ondan bundan aldığı ahlardan değil hilkatin bir cilvesidir...

ZATİ SÜREN

Son elli yılın yetiştirdiği büyük ve erişilmez musiki kabiliyeti olarak ve hotöröjengel durumları müzikle atbaşı götüren bir kimse olarak Zati Süren'i her hatırlayışta, onunla bir bahar akşamı Emirgân'da bir çay içmek arzusu hangimizin aklından geçmez. Allahın yarattığı yaratıklar içinde böylesine kendini sanata adamış ve kendini ona veren bir sanatçı var mıdır?... O bir deha değil bir mehadır. Açtığı çığırdan birçok genç ve müstesna kabiliyetlerin geçmeye çalışması, her sahneye çıkanın onu taklide kalkması Zati'nin büyük değerini kendiliğinden meydana çıkarmıştır. Gerek sahne tarihimizde, gerekse ses ve saz tarihimizde meydana gelmiş büyük olayları yaratan bu sanat mücevherimiz çok şükür ki hâlâ başımızdadır.

Fitri kabiliyetinin yanı sıra anlatılması güç vaziyetleri birlikte götüren bu ince sanat erbabımızın asırlar boyu unutulmaması için elimizden geleni yapmaya çalışmalıyız.

AHMET TİLKİ

Dolandırıcılığın en modern bir şekilde yürütülmesi, saf vatandaşlara satılmayacak kadar büyük gayri menkul ve âmmeye ait binaları satabilecek duruma getirilmesi için çaba sarfedenlerin en başında muhakkak Ahmet Tilki'yi bulmak ve onu saymak herkesin vazifesidir. Büyük zekâ ve buluşlarıyla milyonlarca kişiyi hayretler içinde bırakan bu usta dolandırıcının dünyada bir eşine rastlamak kabil değildir.

Yirminci yüzyıl ancak iftiharla söyleyebiliriz ki böyle bir üçkâğıtçıyı memleketimizde çıkarmıştır.

Aynı anda beş kişiye aynı otobüsü okutmak maharetini gösteren Ahmet Tilki senelerce bıkmadan, yılmadan çalışmış ve bu mevzuda eline su dökülmez hale gelmiştir. Polis kayıtlarındaki dosyasının tam elli kilo gelmesi de ayrı bir rekordur.

Ahmet Tilki tarafından ketenpereye getirilmemiş taşralı yok gibidir. Süratli ve inanılmaz teknikle çalışmasının sırrını hiçbir mütehassıs halen çözmüş değildir. Gayet mütevazı ve saf görünüşünün altında yatan şeytanî zekâsıyla Ahmet Tilki'nin kazaklayamıyacağı kimse yoktur.

Böyle yetişmesi zor bir dehayı korumak ve ona elimizden gelen kolaylığı göstermek her enayinin görevi olmalıdır.

Galata Kulesini ikibin defa satarak insanoğlunun nelere kadir olduğunu gösteren Ahmet Tilki hakkında yazacaklarımız maalesef bu satırlara sığmayacak kadar kutsal ve büyüktür. Nâdir yetişen bu müstesna insanı tanımak şerefine nail olmak için yüzbin lira bile kaptırmaya değer...

RECEP PARSEL

Süratle artan mesken dâvamıza son senelerde büyük bir başarıyla el koyarak binlerce aileyi mesken sahibi yapan Recep Parsel, bulunması güç ve yetişmesi imkânsız büyük insanlardandır.

Son yirmi sene içinde milyonlarca ahşap evi yıkarak apartman haline getiren ve bu yüzden milyarlar vuran, inşaatçılığı son tekniklere göre ayarlayan Recep Parsel tapu dairesindeki rüşvet müessesesine yüzde yirmibeş bir hız da kazandırmıştır.

İstanbul'un mimarî çehresini değiştirenlerin başında gelen bu büyük insan, yirmi günde bir konut projesini gerçekleştirmiş ve çığ gibi büyüyen bir inşaat muharebesi vermiştir.

Sadece kendi yetmiş yeni semt ve mahalle kurmuş, yüzlerce arsayı ucuza kapatıp İstanbul'u yüz kilometre uzatmıştır.

Kendisini tanıyan kimselerce büyük deha olarak tarif edilen bu adamın memleket inşaat sanayiine yaptığı hizmetler hiçbir zaman unutulmayacağı gibi açtığı spekülâsyon ve anaforculuk vaziyetleri yıkılmayacak kadar sağlam temellere bağlıdır.

Böyle büyük kabiliyet ve insanların çıktığı memleketimiz daha nicelerini çıkarmaya müsaittir. İnancımız bunu her zaman da doğrulamaktadır.

Bu adamlara her zaman saygı duymak ve yaptıkları işleri küçümsememek her kendini bilenin vazifesi olmalıdır...

Bu yazı serimizi (Son Yılların Yetiştirdiği Kafalar) isimli eserden aldık. Kendimiz uydurmuyoruz.

Döner sermaye!

Günümüzün Güdük KAHRAMANLARI

BAKKAL NUSRET EFENDİ

NUSRET efendi ve benzerleri toplumumuzda yeni bir tip değil. Bütün bakkallar Nusret efendi gibi olamazlar şüphesiz. Yine de hemen herkes hayatında en az bir Nusret efendi tanımıştır.

Rekabet diye bir tasası yoktur Nusret efendinin. Müşteri çekmeye çalışmaz, elindeki müşterileri yitirmektense hiç korkmaz. Ondan alışveriş edenlerin büyük çoğunluğu zaten veresiye defteri ile bağlanmışlardır. Peşin parayla alışveriş edeceklerinde bile, Nusret efendinin indinde kredilerini yüksek tutmak için ona giderler. Oğlunuzun karşı köşedeki bakkaldan elinde paketlerle çıktığını görecek olsa Nusret efendi, günlerce çenesinden kurtulamazsınız:

«Sanki bizim sattıklarımız kurtlu mu? Veresiye için bana gel, peşin paran olunca başkasına git.»

«İyi ama Nusret efendi, oğlan önce sana gelmiş. Kırıklı pirinç olmadığı için öteki bakkala gitmiş.»

«Pilâv yerine makarna yeseydiniz bir gece. Ölür müydünüz?»

Ne denir? Haklıdır Nusret efendi. Utanırsınız.

Çocuklar genellikle hiç sevmezler Nusret efendiyi. Asık suratlı, bağırıp çağıran bir adam olması yüzünden değil. Defterde hesabı kabarık olan babalar, Nusret efendiye görünmekten kaçınırlar. Bakkala oğullarını yollarlar. O da çocuklara:

«Söyle babana, hesabı ödesin» diye çıkışır her zaman. «Yoksa bir daha bir şey alamazsınız.»

Çocuklar bundan hoşlanmazlar. Gururları yaralanır. Bu yüzden sevmezler Nusret efendiyi.

Dükkânına her girişinizde, ağına çekilmiş bekleyen bir örümcek izlenimini uyandırır Nusret efendi. Belki dükkânın karanlık, her şeyin tozlu bir görünümde olması yüzündendir bu. Belki de, adamın duygusuzca yüzünüze bakan çipil gözleri yüzünden... Bilemezsiniz gerçek nedeni.

Onunla iyi ilişkilerinizi sürdürebilmek için, bazı bilgiler gereklidir. Sözgelimi her zaman soğuk bira için üstelememeli, bazan sıcağıyla yetinmeli, götürüp evinizde soğutmalısınız. Buzdolabı havayla değil, elektrikle çalışır. Adamın bir de bu masrafı sineye çekmeye ne zorunluğu var?

Sonra dükkâna girip de «Bir Birinci, iki ekmek ver,» demelisiniz. Önce selâm vereceksiniz. İşi çok olduğu için bu selâmı almaz genellikle. Ya da iyi yanına gelirse, dişlerinin arasından anlaşılmaz bir şeyler mırıldanır.

Selâm faslı bittikten sonra gene bir Birinci ile iki ekmek istemeyin. Adamın keyfini kaçırırsınız. Nusret efendi sigarayı, ekmeği ve gazeteyi satıyorsa, bunları almaya gelenlerin bunlar yanısıra başka şeyler almalarını beklediği için satıyor. Yoksa gazetenin, ekmeğin, sigaranın sağladığı kazanç öylesine azdır ki, zahmetine bile değmez.

Bakkallık babasından kalmıştır ona. Gözümüz yok, varlıklıdır Nusret efendi. Her yıl Hacca gidebilecek kadar. Bu zenginlikle neden hâlâ küçücük dükkânda oturup günlerini geçiriyor diye bir soru takılır insanın aklına. İyi ama, ne yapsın bunun yerine? Bakkallık kadar sağlam başka bir meslek gösterebilir misiniz bana? Hayat pahalanınca Nusret efendinin fiyatları otomatik olarak yükselir. Kazanç oranı da buna bağlı olarak fırlar. Anlaşılmayacak bir hesap değil ki bu. Keşke hepimizin birer bakkal dükkânımız olsaydı.

— Sütyen kullan demedin mi ayol?..

Nusret efendinin kafasının çalışma biçimine akıl erdirmek zordur biraz. Hesaplarda yanlışlıklar yapar. Eh, bunda olağanüstü bir şey yok. Hiç kimse kusursuz değildir, herkes yanılır zaman zaman. Nusret efendi çok sık yanlışlık yapar. Bu da olağan. Belki aritmetiği kötüdür adamın. Üstelik bu yaşta k'm kınayabilir onu doğru toplama yapamadığı için?

Gelgelelim, yaptığı yanlışlıklar tek yönlüdür. Yâni bazan eksik bazan fazla olacak yerde, toplamalar hep fazla çıkar. Bunu nasıl açıklayabilirsiniz? Hesap bilmeyen adam arada bir eksik de çıkartır, öyle değil mi?

Bundan daha şaşırtıcısı, peşin parayla alışveriş ettiğinizde hesapların saat gibi doğru çıkmasıdır. Anlaşılmaz bir rastlantı sonucu Nusret efendinin yanılmaları hep veresiye defterindedir.

Tedbirliyseniz bir defter de kendiniz tutarsınız ve arada bir yirmi otuz liralık bir ceremeyi bile bile ödersiniz. İyi ilişkilerin önemini unutmayalım. Bakkal Nusret efendi hancı, müşteriler yolcudur.

Nusret efendiyi tam olarak anlatabilmek için yüzlerce sayfalık bir kitap yazmak gerekir. Gördüğünüz gibi onun birçok meslek incelikleri ne giremedik bile. Zaten sırlarından birçoğunu burada açıklamak doğru olmazdı. Bizim amacımız kimseye zarar vermek değil, kahramanlarımızı bir parçacık olsun ölümsüzleştirebilmek. Modern bir efsane kahramanıdır Nusret efendi. Her efsane kahramanı gibi, onun da bilinmeyen yanları kalmalı.

Sulhi DÖLEK

— Orta Doğu Savaşını «Uydu»lar yönetti. —

Namuslu Milyoner

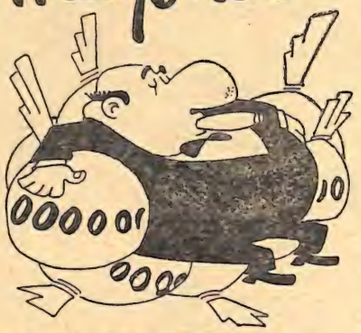

Nurettin Türker

KÜÇÜCÜK bir bakkal dükkânım vardı o zamanlar. Şimdi milyoner olmam bir raslantı ile olmuş, ya da vurgunculuk yapmış değilimdir. Tamamen alnımın teri, elimin emeğidir inan.

Anlatacağım hepsini. Bakkal dükkânımın bulunduğu cadde birkaç yıl içersinde büyük yapılarla doldu, taştı. Dükkânlar yerine mağaza dediğimiz koca vitrinli, hangar gibi yerler açıldı. Kalabalık çoğaldıkça buralarda satılan çeşit de çoğaldı ve arkasından aynı cins malları satan yerler aralarında rekabete giriştiler.

Müşteriye sunulan avantaların içerisinde neler yoktu neler. Bir gün bakıyorduk, ilerdeki mağazanın vitrininde bir ilân: **«İki müşterimizi Avrupa'ya yolluyoruz.»** Yanındaki veya karşısındaki adamlar durur mu? Onlar da başka çeşit ilânlar astılar: **«Bir aylık mutfak ihtiyacımızı karşılıyoruz... Kömürünüz bizden... İstediğiniz yerde çılgınlar gibi eğlenin... Sormak yok seçmek var, taşı taşıyabildiğin kadar... Kirasız kat... Otomobil, motosiklet, bisiklet...»** daha aklına ne gelirse asılmış camlara, kapılara. Yâni, bu yerlerden alış verişini yapanlar kupon veya bilet alıyor, belirli bir süre sonra çekiliş yapılıyor ve kaç müşteri kazanacaksa, onlar ilân edilen ödülü alıyorlar...

Millet bir hızla girişti işe. Baktık ki sonu iyi çıkmadı. Adam, ilân ettiği binlerce liralık ödülü veriyordu ama, kime? Sonunda yine kendisine geri verecek olan bir tanıdığına. Birkaçı namuslu çıkmadı değil. Fakat, o camlara asılan şanslı kişilerin fotoğrafları ve kazandığı şeyle birlikte kucak kucağa gülümsemesi deli ediyordu beni. Çünkü, zaten sermayem az, bizim işe burnunu sokan birçok dükkân daha türedi, birkaç kuruşluk kazancımızı da onlara kaptırmadan kolları sıvamam gerek arkadaş dedim ve düşünceye yattım.

Dedim ya, heriflerin benden bin kat sermayeleri fazla olduğu halde böyle numaralara girişme hakları oluyor da benim neden olmasın? Düşün düşün, bir ay devam etti böyle. Sonra ufaktan kafamda damlacıklar dökmeye başladı...

Benim dükkânın yanında bir berber, onun bitişiğinde de elektrik tamircisi. Çağırdım ikisini de. Arkadaşlar dedim. Ayda kaç lira kazandığınızı biliyorum. Diyelim sen bin, sen yediyüz elli. Ben ikinize de ikişer bin lira vereceğim. Yanımda çalışmayı kabul eder misiniz? Tabiî, dükkânlarınız da kiraları da bana ait olacak.

Kim kabul etmez. Hemen oracıkta, iki ay sonrasından geçerli olmak üzre mukaveleleri imzaladık. Memlekette benim gibi bakkallık yapan amca oğluna bir telgraf çektim. Dükkânı, malları sat acele gel diye. Sağolsun, hiçbir şeyi satmadan gelmiş ya, geldi yine. Dedim ki ona da; amca oğlu, büyük bir şirket kuracağım. Seni de buraya umum müdür edeceğim. Var mısın, yok musun?

Amca oğlu, yılların particisi, bilmez mi umum müdürün ne demek olduğunu. Demek, itimadı da varmış ki, kabul etti. Anlattım yapacaklarımızı, gitti memlekete dükkânı, malları sattı geldi.

Adliye kâtipliğinden emekli olmuş, rahmetli bilgili bir müşteri vardı. Bir şirket nasıl kurulur, nasıl çalışır, hangi şekilde ortaya çıkar... dedik bu meseleler sana ait. Al şu parayı da, git, sor, öğren ve bu işi hallet. Yirmi gün sonra bizim şirket ortaya çıktı. Adı da bildiğiniz gibi «Çok Yaşa Sigorta Şirketi».

Başladık gazetelere renkli, avratlı, çoluklu, çocuklu reklâmlar bastırtmaya. Bir apartman katında amca oğlu büyük bir masanın arkasında ve öbür odalarda iki hanım, iki erkek memur oturup beklemeye geçtiler. Reklâmlarımızın iyice arttığı günlerdeydi. Artık sık sık radyolar bile «Çok yaşamak için Çok Yaşa Sigorta Şirketini unutmayınız» diye konuşuyordu. Ve ben toptancının yanına vardım. Arkadaş dedim, bir dükkânımı üç yapıyorum. Bana verdiğin mallarda yüzde on daha kırmazsan, İstanbul'a gidip fabrikadan mal çekeceğim. Olur mu, olmaz mı? Oldu tabiî. Hemen aradaki duvarları yıktık, üç dükkânı bir ettik. Berberle tamirci de tezgâhtarım oldu. Ve iki gün içersinde mal tıklım tıklım yığıldı...

Sıra gelmişti bomba haberi patlatmaya. Önce küçük el ilânları bastırdım. Akşamdan kapı altlarından ev ev attı bunu çocuklar. Şöyle yazıyordu bu kâğıtlarda: **«Sayın müşterimiz. Sizi kazancımıza ortak ediyoruz. Bildiğiniz gibi normal kârımız ortalama yüzde yirmibeştir. Mağazamızdan yüz liralık alış veriş eden bir kimse oniki buçuk liralık bir indirimi hak etmiş olacaktır. Hesaplarsanız, her aile ortalama ayda yediyüz ile bin lira arasında yiyecek parası vermektedir. Şayet, bu miktarda yiyeceği mağazamızdan alırsanız aylık kazancımız seksen ile yüzyirmibeş lira arasında değişecektir. Ve biz diyoruz ki, sokağa attığınız bu para ile sizin hayatınızı garanti altına almanıza yardımcı olalım. Bir kazaya, ölüme karşı garantiniz olsun. İşte, «Çok Yaşa Sigorta Şirketi» ile mağazamız arasında sizler için şu anlaşma imzalandı. Bize ödeyeceğiniz her yüz liranın oniki buçuk lirası sizin adınıza Çok Yaşa Sigorta Şirketine yatırılacaktır. Hangi çeşit sigorta olmayı, ayda kaç liralık taksit ödememizi istiyorsanız, hemen Çok Yaşa Sigorta Şirketinin aşağıdaki adresine başvurarak kartlarınızı alın ve yarından itibaren de mağazamıza ödeyeceğiniz her kuruş için özel kuponlarınızı isteyiniz.»**

Kâğıdın altında resimli, grafikli açıklamalar da yer alıyordu. Kuponlarımızda Çok Yaşa Sigorta Şirketinin yetkili imzaları da vardı. Sonuç beklediğimiz gibi oldu. Kimin zararı olabilir? Hiçbir önleyici kulp yoktu ortada. Ekmek alan, şeker alan, yağı, pirinci, unu, şunu, bunu alan aynı parayı başkasına da ödemiyecek miydi? Bir hafta sonra yüzlerce müracaat oldu sigortaya. Kayıt ücreti olarak topladığımız ellişer lira masraflarımızı karşıladı. Üstelik, sigorta olanların taahhütleri de cazipti. Ve mağazaya başlayan büyük akın sonucu, tezgâhtar sayısını ona çıkartmak zorunda kaldık. Bizim yaptığımız kupon kesmekten ibaretti ve bu kuponları ay sonunda sigorta taksit olarak düşecekti.

İki ay sonra toptancının yüzde on indirimini yeterli bulmadım. Fabrikalar ile anlaştım. İki kamyon kiraladım ve sonra bu kamyonun birini satın aldım. Altı ay sonra, şehrin diğer semtlerinden akın akın gelenler çıktı. Bulunduğumuz binanın ikinci katını da kiraladık, yine talepler karşısında sıkıştık. Müşterilerimizin baskısı, işi daha da genişletmemizi zorunlu kıldı. İki ayrı semtte iki mağaza daha açtık. Yıl sonunda sigorta şirketine yatırmam gereken para üç milyonu gösteriyordu. Ayrıca sigorta bir milyon lira taksit farkı olarak almıştı.

Deftersiz, kafadan yaptığım açık hesaba göre de benim net kârım altı milyon olmalıydı. Çünkü, müşteriye verdiğim yüzde oniki buçuğu zaten baştan kazanıyordum. İki milyon eksiği ile dört milyon liram olduğunu banka hesaplarım gösterdi.

İkinci yıl daha değişik talep ve baskılarla karşılaştık. Neden sadece yiyecek satıyorduk da giyecek veya diğer mallar bulunmuyordu? Kısa bir pazarlıktan sonra standartlarımıza uygun firmaların malları da mağazalarımıza geldi. İkinci yıl sonunda kazancımız birinci yılın dört katıydı.

Sigortadaki ve bendeki parayı hemen değerlendirmek gerekiyordu. Halkın en çok ihtiyacı olan çeşitleri tesbit ettik. Üç fabrika birden düşündük. Hisse senetleri çıkardık, borçlandık ve başardık. Daha sonra, sadece müşterilerimizin ortak olabileceği bir fabrikanın temelini attık. Yüzde oniki buçukla hisse senetlerimiz kısa zamanda tükendi. Ve bugün göğsümü gere gere tam bir milyonerim diyebiliyorum.

Mağazalar da, sigorta şirketi de amacında tam yolla ilerliyor ve ben en namsulu iş adamı olarak halka hizmet ettiğim için övünüyorum.

Çünkü, bugün belirli süreyi dolduran, sigortadaki parasını alabiliyor. Ve de taksit biriminden fazla kupon kazanmış kimse, mağazasına gidip bunu para gibi harcayabiliyor. Ne dersiniz, haksız mıyım?

Bu böyle sürüp gitmez biliyorum. En son tasarın nedir diyeceksin? Şu; fabrikalarımın, mağazalarımın tüm hisse senetlerini yüzde oniki buçukla halka dağıtacağım. Sonra mı?... Yüzde yirmibeş garantisi ile bu kez gizli milyoner, ya da milyarder olmuşum önemli mi artık...

Nurettin TÜRKER

— Yağışlı havalarda dolmuşçular yolcu almıyor. —

Sizin İçin

— Orta Doğu'da savaş devam ediyor. —
(Kemal AKKOÇ)

SINIF BİRİNCİLİĞİ

Henüz ilkokula giden oğluyla konuşan baba, oğluna nasihat etmeye başlamıştı:

— Oğlum okulda yaramazlık etme. Derslerine iyi çalış. Öğretmenini iyi dinle. Onun verdiği ödevleri iyi yap. Matematik dersine çok çalış...

— Baba niçin?

— Oğlum sınıfında hem çok sevilen ve hem de çok çalışkan bir öğrenci olursun. Belki de sınıfının birincisi olursun.

— Baba ben zaten sınıfımın birinci sırasında oturuyorum.

Ferit BERK
Sosyal Hiz. Akademisi Çift asfalt Keçiören/ANKARA

SÜZME LÂFLAR

— Sorma birader, sapır sapır dökülüyorum. **(SAÇ)**
— Ezilmekten canım çıktı. **(PASPAS)**
— Senin ipinle kuyuya inilmez ki kardeşim! **(SU KOVASI)**
— Yine hasıraltı edildik. **(ÇÖP)**
— Ben adamın ağzından girer, burnundan çıkarım. **(SİGARA DUMANI)**
— Bıçak kemiğe dayandı artık... **(OPERATÖR KÂMİL)**
— Bugün kimseyi kantarlayacak halim yok. **(BASKÜL)**
— Alır başımı giderim ha... **(SATIRBAŞI)**
— Ben senin geçmişini bilirim. **(HÂTIRA DEFTERİ)**
— Artık iyice çaptan düştük. **(YARIÇAP)**
— Evdeki hesap çarşıya uymuyor. **(ESNAF DERNEKLERİ BAŞKANI)**
— Ne yapsam göze batıyorum. **(KİRPİK)**
— Beni çıktığıma, çıkacağıma pişman etmeyin. **(PERSONEL KANUNU)**
— İçimi boşaltsalar da, rahatlasam... **(ÇÖP KUTUSU)**
— Şimdi senin hesabını görelim. **(HESAP MAKİNESİ)**
— İmalâtımız kısmen sentetik olup, seçim dolayısiyle toptan fiyatınadır. Pir-lon damgasını arayınız. **(NAYLON PİRİNÇ KOLL. ŞTİ.)**
— Kabak çiçeği gibi açıldık yine... **(BÜTÇE)**
— Üstüme basmasınlar, karışmam... **(BAM TELİ)**

METİN PÜTMEK

DİLİYLE YAKALANAN ÖĞRETMEN

Ortaokula yeni başlamıştık. İlk İngilizce dersimizdi. Ders öğretmeni bizimle tanıştıktan sonra İngilizce ve bu dili öğrenmenin yararı hakkında bilgiler verdi. Bu derse nasıl çalışılacağını açıkladı. Konuşmasının bir yerinde şöyle dedi:

— Çocuklar, ödevlerinizi yardımcı kitaplardan yapmayın sakın. Zararlıdır size. Yardımcı kitaptan yapacağınıza hiç yapmayın daha iyi.

Aradan birkaç gün geçmişti. Öğretmenimiz bir ders önce verdiği ödevleri denetliyordu. Sıra Hasan'a gelmişti. Öğretmenimiz:

— Aç bakayım ödevini, dedi.

— Yapmadım öğretmenim.

— Niye yapmadın?

— Öğretmenim, siz ödevlerinizi yardımcı kitaptan yapmayın, yardımcı kitaptan yapacağınıza hiç yapmayın daha iyi dememiş miydiniz? Ben de onun için yapmadım.

Hüseyin DENİZ
İlköğretmen Okulu, 2-B
Akşehir/KONYA

— Tebrik ederim! İyi kızdır, iyi.. ben çok memnundum şahsen!..
(Nuri BİLGİN — İst.)

EZİYET OLMASIN

Mahallemizde köhne bir evde oturan arabacı Mehmet, bir gün beni de yanına aldı ve işe beraber çıktık. 10-15 dakika geçmişti ki elinde bohçası olan ihtiyar bir kadının «arabacı» diye bağırdığını duyup durduk. Mehmet:

— Valide elindeki bohçayı ver de yanıma koyayım, dedi.

İhtiyar kadın, bohçasıyla beraber binmeye çalışarak:

— İstemez oğlum, dedi. Bakasına beygirlerin pek cılız... Hayvana eziyet olmasın, ben bohçayı kucağımda taşırım.

Cihan BASKIN
Feslikân Mah. Lise altı Kımıklı Yolu No: 87 DENİZLİ

TEFECİ

Kene gibi yapışır yoksulun boğazına
Eme eme düşürür kurulu tuzağına
Sahip çıkar sinsice bahçesine, bağına
Ayaklı Banka denir halk içinde adına.

Altmışaltıya bağlar kendi müşterisini
Sırtına yüksek faiz vurup keser sesini
Feryadını duyurmaz tüketir nefesini
Gece gündüz demeden şişirir kesesini.

Kurusun huyu böyle.. vergi vermez hep alır...
Dara düşen insanı sanki alnından tanır.
Çelikten çemberi var, giren içinde kalır
Yoktur çıkış kapısı bütün yollar kapanır.

Yalnız beşyüz verirse, bin yazar hesabına
İtiraz hakkı koymaz, uydurur kitabına
Sağlam tutar işini toz kondurmaz adına
İkramiye dağıtmaz reklâm vermez basına

M. EMİN ŞAHSÜVAROĞLU
Tekel Başmüdürlüğünde Muhasebe memuru
ESKİŞEHİR

(Vedat ZORLUER)

Yazısız
(Mehmet DEMİRCİEFE — Hatay «İzmir»)

AYRI HESAP

Menemen'li bir köylü, İzmir vilâyetinde okuttuğu çocuğunu görmek için trenle yola çıkar. Vagon-restoranda yemeğini yerken tren durur. Bu sırada yan hattan geçmekte olan hayvan yüklü tren de durmuştur. Açık pencereden başını uzatan bir inek, kaşla göz arasında, köylüceğizin tabağındakileri yalayıp yutar. Bizim köylü hiç bozuntuya vermeden, garsonu çağırır ve:

— Hesapları ayrı yazarsınız!... der.

Dursun TAŞBAŞ
200. Sok. No: 58 — Gültepe/İZMİR

LÂZ AKLI

İki Karadenizli aralarında konuşuyorlardı. Biri gayet neşeli bir şekilde arkadaşına:

— Piliy misun, dedi. Ben bir uçak şirketinu dolandirdum.

Öteki merakla:

— Yaa.. dedi. Nasil ettun bu işi?

— Çok kolay, dedi öteki. Biletimu ciduş celuş aldum, cittum ceru celmedum.

Mustafa MEMİŞ
Karaköy Veli Alemdar Han kat: 1, No: 120 İst.

DÜNYA DÖNÜYOR

Dünya dönüyor sen de dönsene,
Ne haltlar yedin artık görsene.
Değişmiş gördüm bu defa seni,
Rüşvet kalınlaştırmış güzel enseni,
Güzel gözlerin görünmez olmuş,
Bomboş ceplerin parayla dolmuş.
Dünya dönüyor sen ne dersen de,
Bu da bitecek istemesen de.
Ne kadar oldu görüşmeyeli?
Ana avrat sövişmeyeli.
Hatırlar mısın? Sen bir zamanlar,
Nasıl da.....
Boşver aldırma .....

UĞUR HAPOĞLU
2 Hamburg 63 Woermannsweg 6 bei Kara
BATI ALMANYA

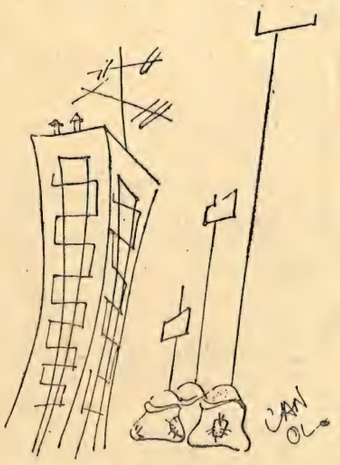

Yazısız
(Canol KARAGÖZ)
Küplüce yolu 25/2 — Beylerbeyi/İST.

hayırlı olma anlamına gelen bir erkek adıdır.

«Selâm verdim rüşvet değildir
deyu almadılar»
(Fuzuli)

SEMA: Gökyüzü demektir. Arapçadır. Kadın adıdır.

«Sema dalar o zaman bir perili rüyaya
Serer zemine ağaçlar sedefli bir saye»
(Tevfik Fikret)

SEMAVÎ: Göksel demektir. Erkek adıdır.

«Hüsnündeki mânayı semavî ne ilâhî»
(Faik Ali Ozansoy)

SEMAHAT: Cömertlik, el açıklığı anlamına gelen bir kadın adıdır.

UÇTU UÇTU

Uçtu uçtu leylek uçtu
Uçtu uçtu masa uçtu
Uçtu uçtu Semahat uçtu
Uçtu uçtu
Ne uçtu sanırsınız çocuklar
Uçtu uçtu gençliğim uçtu.
(Cahit Sıtkı Tarancı)

SEMİR (A): Arkadaş anlamına gelen Arapça bir kadın adıdır.

SEMİRA'YA GECE YARISINDAN SONRA YAZILMIŞ DELİCE MEKTUPLARDAN

Ciğerimin ortasında üç damla
kan durur
Biri yaşamak der, kabarır
Biri özgürlük der, yanar
Biri kardeşik içindir.

Gözümün bebeğinde üç damla yaş
durur
Biri mutuluk der, dökülür
Biri insanlık der, taşar
Biri senin içindir.
(Tevfik Akdağ)

SERAP: Çölde, sıcak günlerde kurak yerlerde görünen buğu, sistir. Susamışa su gibi görünür, dargelirliye maaşa zam gibi...

«Ah ey gaflet! ey serap-ı nasip
Seni mümkün mü etmemek takip»
(Tevfik Fikret)

SERDAR: Başkan, komutan anlamına gelen bir erkek adıdır.

«Felâketzedelere serdar oldu
vatandaş Osman!..»

SERHAT: Sınır boyu anlamına gelen bir erkek adıdır.

«Gittim o son diyara ki
serhaddidir yerin,
Hâlâ dilimdedir tuzu engin
denizlerin»
(Yahya Kemal Beyatlı)

SETTAR: Örten anlamına gelen Arapça bir erkek adıdır. Az rastlanır. Şimdi çıplaklık moda. Örten, örtünen yok. Onun için bu adın yaşantımızda pek yeri bulunmaz.

SEYYAL: Akışkan anlamına gelen bir kadın adıdır.

SIRRI: Gizli, saklı anlamına gelir. Çocuğumuz kem gözlerden saklansın ya da şu dünyada rahat yaşamanın sırrını bilsin diye kor ona bu adı analar babalar. Ama onların bu isteklerini yerine getiremeden sırlara karışır çocuklar...

SUNA: Yeşil başlı ördek anlamına gelir. Kadın adıdır. Halk edebiyatında çok geçer.

YİRMİ BEŞİNCİ KISIM

Işıkları söndür Suna Su
Vapurları duyacağız ha
Dün gece uykumda sıçradım
Beni mi çağırdın Suna Su
Nereye gideceğiz ha

Yabancı değil ben kaptanım
Aç kapıyı Suna Su
Büyük yağmurda ıslandım
Şarabın var mı Suna Su
Sabahı bulacağız ha

Kadehini dinleme çıldırırsın
Elimden gelmeyen bir o
Bütün trenleri kaçırdım
Saatin kaç Suna su
Yarın öleceğiz ha
(Attilâ İlhan)

(Devamı var)

MİLLETLER GÜLÜYOR

Saf hizmetçi

Mösyö Dupont'un malî durumu bozulmuştu. 5000 franklık borcunun vâdesi dolduğunda değil borcunu ödeyecek, sandviç yiyecek parası bile kalmamıştı.

Borcunu ödemesi gereken günün sabahı hizmetçisini çağırarak:

— Ben sokağa çıkıyorum, dedi. Bir adama 5000 frank borcum var. Alacağını istemeye gelirse, Amerika'ya gittiğimi söylersin.

Yarım saat sonra gelen alacaklıya kapıyı açan hizmetçi:

— Mösyö Amerika'ya gitti, dedi.

Fenalıklar geçiren alacaklı:

— Amerika'ya mı! diye bağırdı. Ne zaman gitti, ne zaman döner bu adam?

Saf hizmetçi:

— Efendim, gideli yarım saat kadar oldu ama, siz kaybolduktan sonra muhakkak döner, dedi.

Korkunç ses

Bir Amerika seyahatinden dönmüşlerdi. Dostlarından biri sordu:

— Niyagara şelâlesine kadar gittiniz mi?...

— Evet.

— Şelâlenin korkunç bir gürültüsü varmış, doğru mu?

— Bilmiyorum.

— Nasıl olur?

— Çünkü oraya gittiğimizde karım da konuşuyordu.

Parazit

Genç kızla delikanlı gittikleri diskotekte dans ediyorlardı. Sık sık kızın ayağına basan delikanlı öğünerek:

— Sevgilim, dedi, ben dans etmeyi radyodan öğrendim.

Genç kız lâfını kesti:

— Belli, dedi, en küçük bir paraziti bile kaçırmamışsın!...

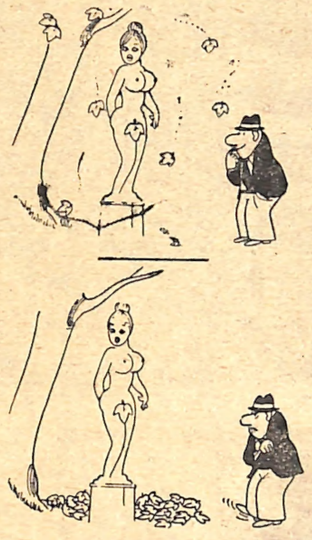

Yazısız

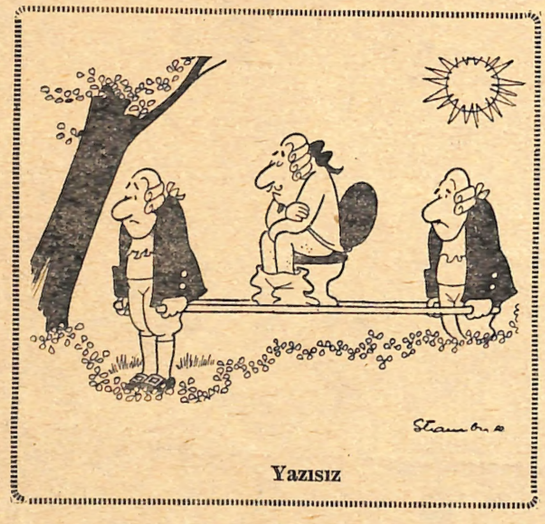

Yazısız

Son yapılacak iş

Tren istasyonu için bekçi aranıyordu. Bir adam gelerek bu işe talip olduğunu istasyon müdürüne söyledi. Müdür:

— İşe alınmazdan önce bir imtihandan geçeceksin, dedi.

— Peki efendim.

— Şu halde şimdi sorularıma cevap ver: Demiryolu geçidinde durduğun sırada ters yönlerden hızla birbirlerine doğru yaklaşan iki tren görürsen ne yaparsın?

— Düdüğümü çalarım.

— Düdüğün bozulmuşsa?

— Gömleğimi çıkarırım, durması için trene işaret veririm.

— Ya geceyse?

— Fenerimi sallarım.

— Ya fenerinde yağ bitmişse ne yaparsın?

— O zaman kardeşimi çağırırım.

— Kardeşini mi? Niçin?...

Sabrı tükenen adam şu cevabı verir:

— «Gözlerini dört aç ve bak, çünkü şimdi olacakları bir daha kolay kolay göremezsin» demek için!...

İyi haber!

Patron, her halinden çok üzgün olduğu belli olan memuruna sordu:

— Neyiniz var? Bugün bir şeye sıkılmış gibisiniz!...

— Evet, dedi adam. Baba oldum.

— Bakın hele! Güzel bir haber bu... Üzüleceğinize sevinmeniz gerekir!...

— Haber iyi ama, karımın duymasından korkuyorum.

İskoçyalının ikramı

Nasılsa bir paket sigara alan Mac İntosh bundan dostlarına ikram ediyordu. Birinci dostuna uzattı:

— Mersi, kullanmam. diye reddetti.

İkinci dostuna uzattı:

— Teşekkür ederim, içmiyorum. dedi.

Paketini cebine koyarken, karısı kolunu dürterek uyardı:

— Peter'i unuttun.

Mac İntosh gülümseyerek mırıldandı:

— Biliyorum o içer!...

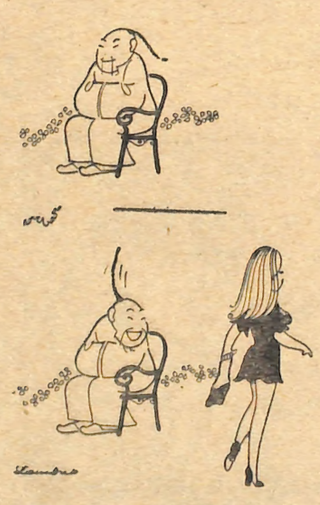

Yazısız

Kocaman araba

Genç bir Londra'lıyla nişanlısı o pazar sabahı gezmeye çıkacaklardı.

— Söyle sevgilim, dedi erkek, çok kocaman, kırmızı renkli, motoru ikiyüz beygir gücünde bir arabayla gezmek ister misin?

— Tabii!

— Haydi öyleyse gel, otobüse binelim.

Cep

Ünlü bir terziye ilk defa elbise ısmarlayan müşteri prova sırasında:

— Bu elbiseye kaç para ödemem gerek? diye sordu.

Terzi:

— Sadece ikibin frankçık, dedi.

— Öyle mi! Şu halde ona cep yapmayınız. Çünkü onlara ihtiyacım olmayacak!

— Size kocamı takdim edeyim.. kendisi çok mahçuptur da!...

Dünya Karikatürleri

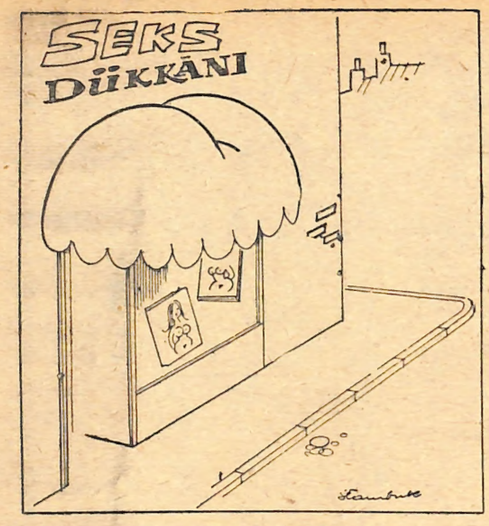

YAZISIZ

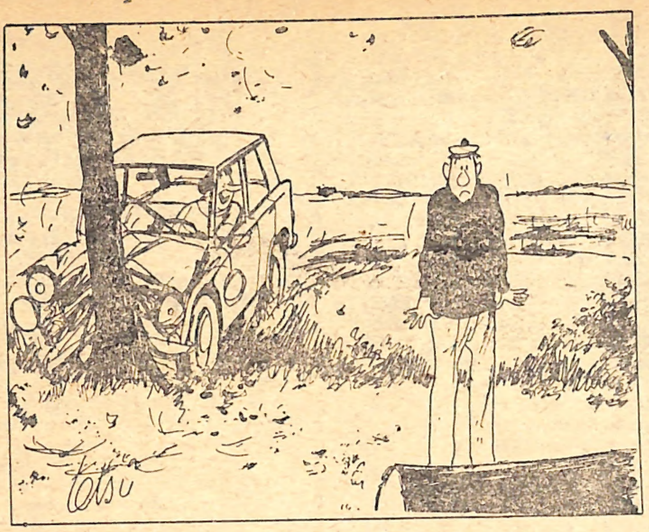

-TAMAM! FRENİN YERİNİ ÖĞRENDİM NİHAYET!..

-DİKKATLİ OL!.. BEN DE ONU OKŞAMAK İSTEDİĞİMDE YALNIZ ZANNETMİŞTİM!..

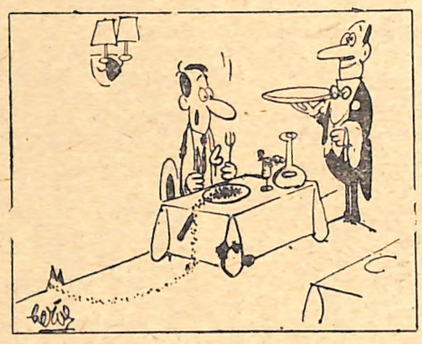

-HAVYARINIZIN İRANDAN GELDİĞİNE EMİN MİSİNİZ?

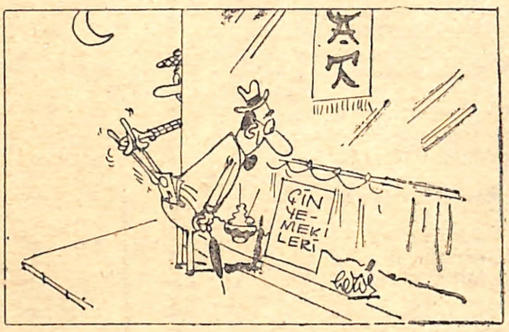

YAZISIZ

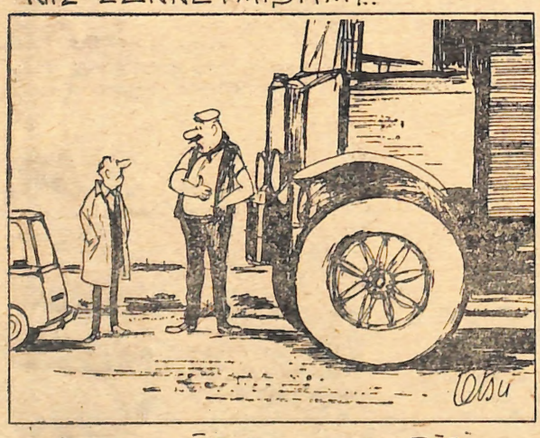

-ARABAM ARIZA YAPTI, BİZİ ÇEKER MİSİNİZ?

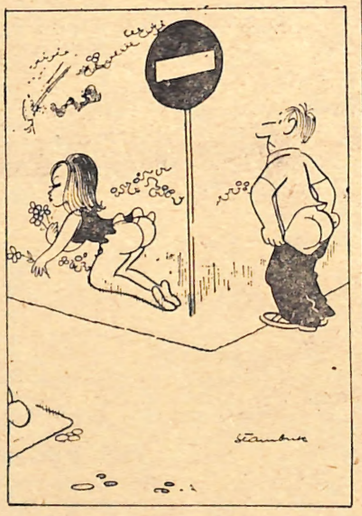

YAZISIZ

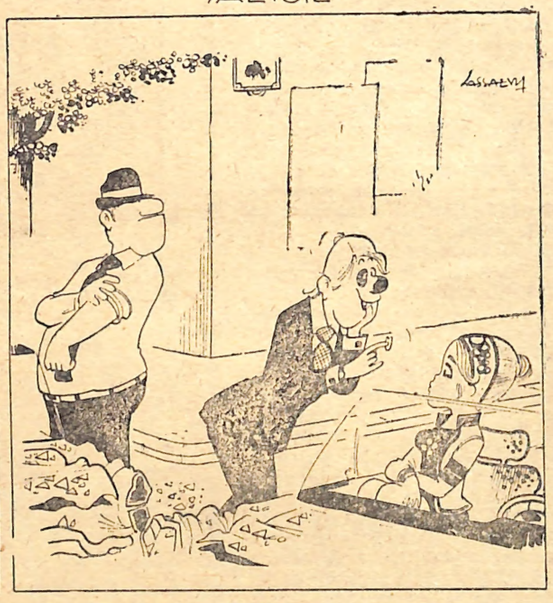

-BAK SEVGİLİM... DİŞÇİYE GİTMEYE LÜZUM KALMADI!..

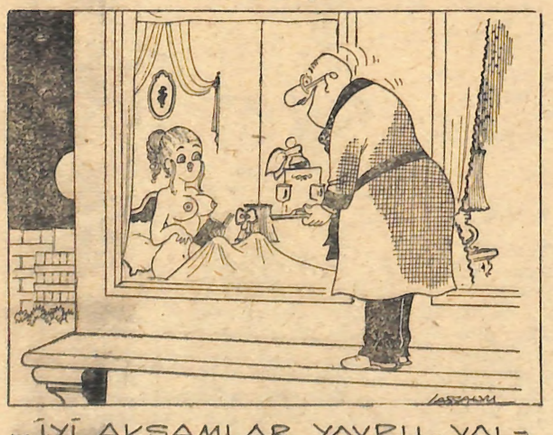

-İYİ AKŞAMLAR YAVRU... YALNIZ MISINIZ?..

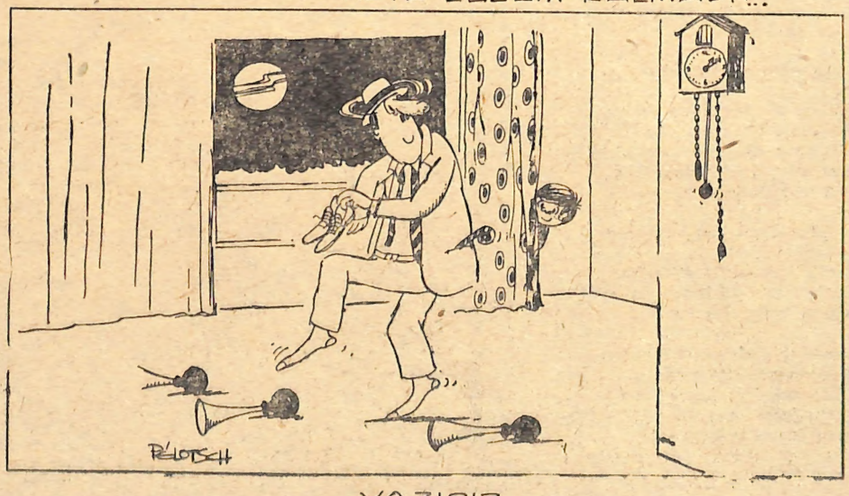

YAZISIZ

(Yeni Ajans: 3452 — 180)

Akbaba

YAZISIZ

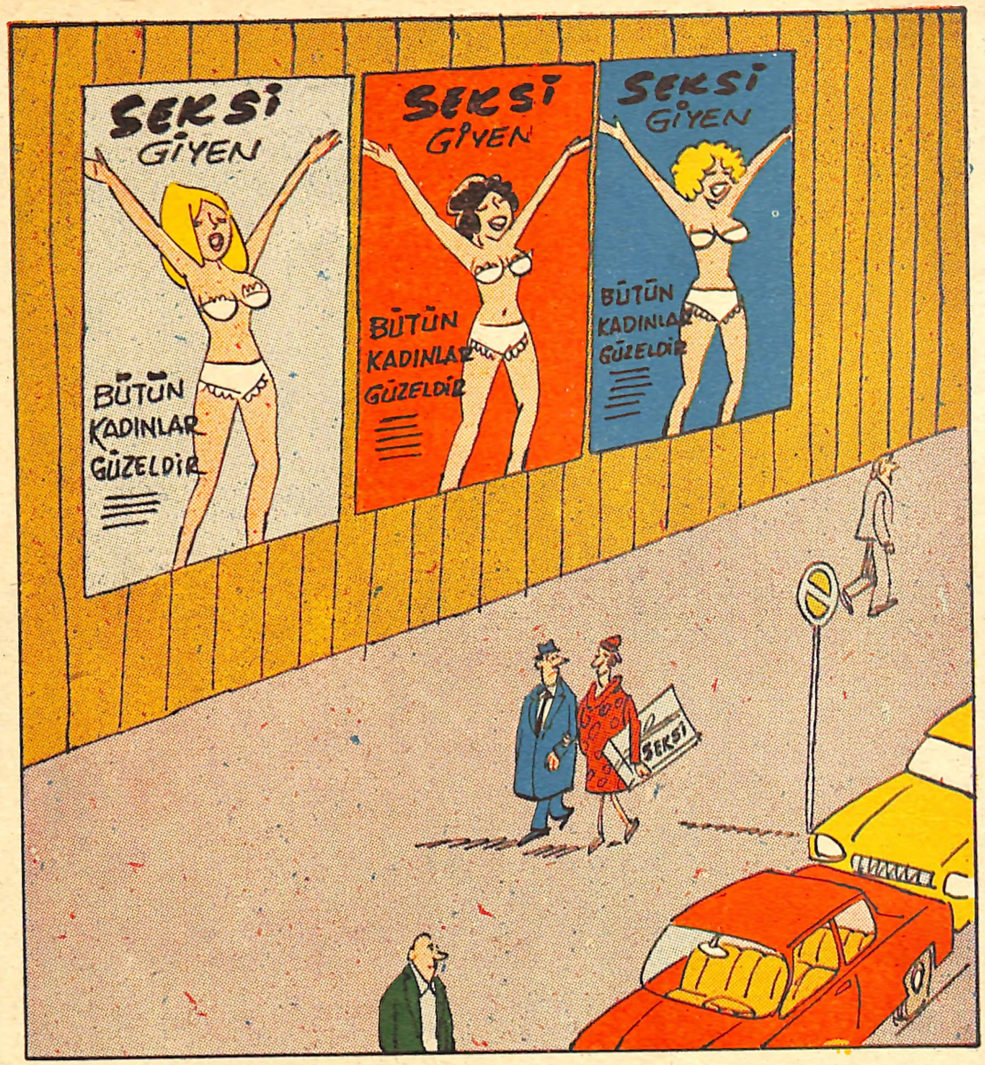
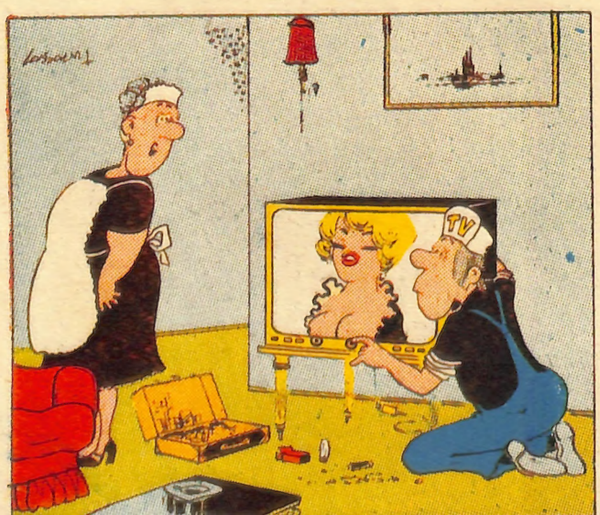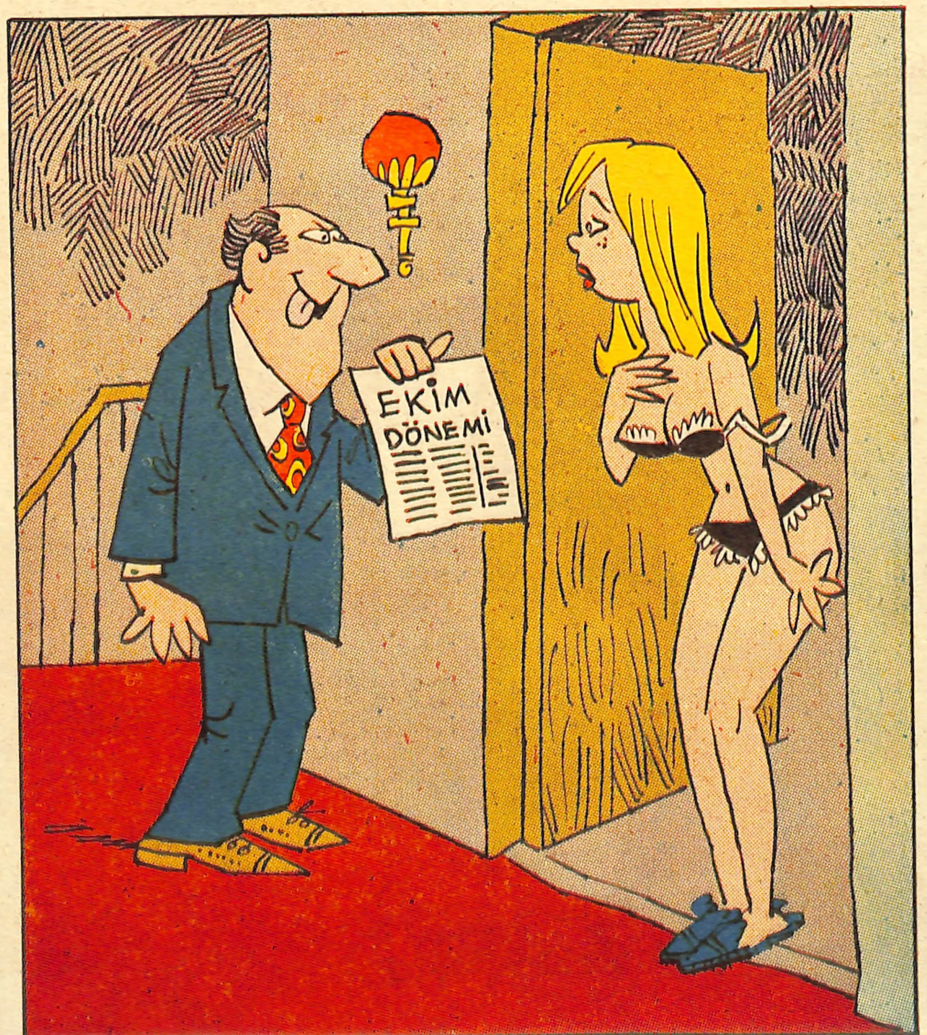
YAZISIZ